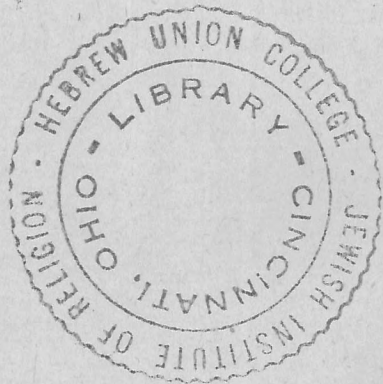

I/II

Fr BES III p 1038, no 2220
(has no ^{complete} copy seen,
mentions only 32 pp)

Wininger VI p 344

Incl. Enc I, 1531-1531

mispaginated: ^{ls} pp II, 6-32 (back side
ls blank), 33-56, I, 57-105, IV.

"PAMPIERE WERELD"
SALOMON S. MEYER
Antiquariaat-Graphiek
Hebraica-Judaica
Keizersgracht 426-432
Amsterdam-C.
Telefoon 252069-715782

שפה אחת לכלנו

הקדמה ומורה הלשון שלם

מאת

ד"ר עספראנמא

[por Hebreo]

נעתק לעברית

מאת

הנ"ך

ווארשא

שנת תרמ"ח לפ"ק

МЕЖДУНАРОДНЫЙ ЯЗЫКЪ

сочиненіе Д-ра ЭСПЕРАНТО. переведено на еврей-
скій языкъ ГАНЕЦОМЪ.

ВАРШАВА

1888.

ПЯТАЯ ТЫСЯЧА

מי שידע שפה אחת ודקדוקה, יוכל להתלמד
לדעת את השפה הכללית הזאת במשך איזה ימים.
להבין לכתוב, ולדבר בה. —

Дозволено Цензурою
Варшава 23 Мая 1888 года.

Печатано въ Типографіи
Г. Ю. Рундо, Варшава, Тломацкая 10.

PM
8213
23.19
1888

הקדמה

הרוצה ללמוד את הלשון אין לו צורך בהקדמתי ואת, ויוכל לרלג עליה ולהתחיל תיכף ומיד בסדר האלפא ביתא, רק טוב לקרוא את ההקדמה, למען דעת על מה אדני הלשון המבעו.

הקורא בקחתו את המחברת הזאת לידו, בלי תפונה יעמוד כמשהאח מחריש לדעת היאמין אם לא, כי לבו נוקפו אולי הדבר הזה הוא אחד מהרברים ילדי הרעיון היוצאים מנגד האפשרות; לכן מרם כל אבקש את הקורא לעזוב את ספקותיו ואי־אמון אשר יתגנבו אל לבבו ויביט על הענין הזה בשום לב ובעין בקורת. — אך למותר אחשוב לחקור פה ברחבה על גודל התועלת אשר היתה מביאה לבני אדם שפה אחת אשר היו מסכימים עליה כלם פה אחד, שהוא לשון כל עם, אשר היתה יכולה להיות משותפת לכלם ולא היתה שייכת לאחד מן העמים אשר על פני האדמה.

כמה זמן מאבדים בני אדם על למוד לשונות זרות, ומה גדלה העבודה אשר יקרישו ללמודים האלה, ועכ"ז בעת עזבם ארץ מולדתם, אין לאל ידם לדבר כהונן עם בני אדם הרומים לנו. כמה זמן, עבודה, וכסף מאבדים

בני אדם, להעתיק ספרי לשון אחת ללשון אחרת, לספח פרי מחשבות ספרות אחת לספרות אחרת, ואחרי כל אלה הביאנה לנו העתקות כאלה, אך מעט מועיר מספרות אחרת, ואפס הקצה נראה וכלה לא נראה. ולוא היתה שפה אחת, היו מעתיקים הכל ללשון הזאת, באשר היא לשון הכלל מוכנת לכלם. והספרים הנושאים עליהם חותם תכנית הכלל, היו נכתבים בעצם וראשונה בשפה הזאת; חומת המינים המבדלת בין ספרות לספרות, היתה נופלת, וספרי עמים אחרים היו מובנים לנו כספרי עמנו, קריאת הספרים היתה משותפת לכלנו. ולרגליה היו עולים במעלות גם החינוך, האידעאלים, ההחלטות והמטרות, — וכל העמים התחברו למשפחה אחת באהבה ואחוה, בלי שנאה ובלי קטמה.

אם נאלצים אנחנו להקריש זמננו ללמוד כמה לשונות בפעם אחת, אי אפשר לנו לחקור כל לשון כראוי, ולבוא עד תכליתה, ובעבור זה רבים מאתנו אינם יודעים היטב גם את שפת ארצם, וגם הלשונות בעצמן לא תוכלנה להשתלם כראוי, ואם מדברים אנחנו בשפת ארצנו, נאלצים אנחנו או להשאיל לנו מלות ומבטאים מעמי נכר, או לדבר בשפה רפה מחסרון המלות באיזה מן המקצועות; ולוא היה לכל אחד מאתנו רק שתי לשונות, לשון ארצו ולשון כל עם, היינו גם אנחנו מדברים כהונן באחת ובשניה; וגם השפות בעצמן היו משתלמות בתכלית השלמות יותר מהלשונות המתהלכות עתה בארץ.

הלשון, הלא הוא אחד מעמודי ההשכלה ואך בזה נברלנו מבהמות שדי וחיתו יער. הלשון הוא אחד מהגבולים ויסודי השנאה אשר בין עם לעם, כי היא לוקחת חלק בראש עת יפגוש איש את אחיו. אם איש לא יוכל להביע מחשבתו אל רעהו הלא ישמה מעליו יעבור. אם נפגוש חבר אנשים, אין לנו לשאול: מה הנה מחשבותיהם המדיניות, באיזה מחלקי הארץ נולדו איפה גרו אמהתיהם לפני אלפי שנים, — אולם רק כאשר פותחים את פיהם בשפה ברורה נדע כרגע כי האנשים האלה זרים לנו. כל מי שהתגורר בעיר הנושבה מבני עמים שונים, המתנגדים זה לזה במחשבותיהם ובמטרותיהם, הוא יכול להבין את התועלת הגדולה שהיתה יכולה להביא לבני אדם לשון כל עם אשר היתה יכולה להיות עכ"פ בארצות הנושבות מעמים שונים — ללשון המדוברת והשלמת, בלי התערב לחיי ש פ ח ה של כל עם ועם.

ומה אדבר עוד מהתועלת הגדולה שהיתה יוצאת מזה על כל צעד וצעד, לחכמה ולרעת, למסחר ולכל דבר. מי מהקוראים אשר לפעמים עלה הדבר הזה במחשבתו, והתבונן עליו בשום לב, הוא יורה, כי כל איש מבין יודע, היה נותן כל אשר ביכולתו, לוא יכולנו להגיע ע"י זה לשפת הכלל. לכן כל בחינה המקרבת אותנו למטרה הזאת אף אם תהיה חלושה ולא שלמה בראוי, מהראוי לשים עליה לב. —

להענין הזה אשר אני נותן בזה לפני אנשי תבל

הקדשתי מבחר ימי חיי, ואקוה אשר גם הקורא בשמו לבו אל הענין הנעלה ההוא, יקריש לו גם הוא מעט פנאי בלב ונפש חפצה ויקרא ברוח נכון את כל דברי המחברת הזאת עד תומה.

לא אחפץ להעביר פה תחת שבט הבקורת את הבחינות השונות אשר נסו אנשים שונים לברוא לשון הכלל, אך על זה אעיר את הקורא כי בכל כחם ונבונתם לא בראו רק שמה חדשה להוציא — בקיצור נמרץ — את המחשבה אשר תעלה על לבנו או הקלו לנו כללי הדקדוק, ושנו את המלות הנמצאות באיזה לשון — במלות אחרות כאות נפשם.

הנסיגות של החלק הראשון אשר הזכרתי פה, היינו לקצר את המאמרים היו מסובכים כל כך, עד כי לא היה להם תוצאות ובכן היו כנפלא אשת בל חוה שמש, ולא מצאו להם מהלכים בין החיים. ומה שנוגע לנסיגות של חלק השני, היינו להקל כללי הדקדוק, ושנוי המלות, — אלה נכונים היו להקרא בצדק בשם לשון, אולם לא בשם "לשון הכלל" כי לא היה להם דבר כללי המשותף לכל עם ועם. תם אני ולא אדע, מדוע קראו המחברים האלה ללשונותיהם בשם "שפת הכלל" האם רק בעבור זה כי בכל העולם לא נמצא אף איש אחד, אשר היינו יכולים לדבר עמו בלשונות האלה! אם רק השם בעצמו יתן המשפט להלשון להקרא בשם "שפת הכלל" — הלא באופן זה כל לשון הנהוגת בעולם תוכל להקרא בשם כזה ע"פ חפץ כל איש ואיש.

ויען כי הבחינות של המחברים האלה נוסדו רק על התקוה כי בני תבל ישישו לקראת ההמצאה הזאת וכלם כפה אחד יעריצוה ויקדישוה, ודבר ידוע הוא, כי הסכמה כללית לבחינות בדברים שאין להם תועלת בטוחה, איננה כמעט באפשרות — לכן אין להתפלא על זה אם הבחינות האלה עלו בתוהו, לא הצליחו ולא עשו פרי. רוב יושבי תבל לא שמו לבם אליהם ואלה אשר התכוונו ע"ז אמרו: מה בצע כי נאבד זמן ללמוד שפה כזאת אשר איננה מוכנת לאיש? אחר מבלעדי המחבר, ראשית כל, אמרו, ילמדו כל יושבי תבל את השפה הזאת או לכל הפחות איזה מילוליאן אנשים, ואז אקרב גם אנכי ללמוד אותה. — מסכה זו לא באה, עד הנה לידי גמר, המצאה כזאת אשר היה בכחה להביא תועלת רבה לכל איש הלומדה לוא אך ה' מקודם מספר אנשים הלומדים ומבינים אותה ולעומת שגולדה ההמצאה — כן נאבדה מתוך הקהל.

אם לאחת מהבחינות האחרונות ממין הזה הנקראת "וואלאפיק" צלחה — לפי דעת אנשים — להרבות מספר לומדיה, — הוא רק מסכה שהמחשבה בעצמה, מחשבת לשון הכלל" נעלה הוא מאד, ויש לה כח המושך למשוך אליה את המתמידים בכבוד ההמצאה אם אוהבי חדשות היכולים לפנות דרך לכל ענין חדש הם מקדישים עתותיהם לכמו אלה, בתקוהם אולי, יבא הענין לידי גמר.

אולם מספר בעלי ההווה האלה הלא יגיע לאיזה

גבול (*) ויעמוד. ובאי עולם המביטים ברוח קר על דבר כזה לא יחפצו להקדיש זמנם, למען יוכלו לדבר עם מתי מספר. והלשון הזאת והבחינות אשר לפניה, תלכנה בתוהו ותאבדנה מבלי הביא כל תועלת לעולם. הדבר הזה, הוא ענין, לשון הכלל" מלא כל חדריו לבבי בשכבר הימים. אך יען כי לא מצאתי בי כשרון גדול מכשרונות המחברים אשר יגעו לריק וילדו לבהלה ולא ראיתי אשר יפה בזה כחי מכחם, — הייתי נאלץ להתענג ימים רבים רק על המחשבה בעצמה ולהשתעשע בלי כונה — רק בהחקירה על אודותיה.

אולם החקירה הולידה בי כלאחר יד איזה מחשבות מובנות ונאות, והן הן העירו בי זיקי החשק להוסיף אומץ בהעבודה הזאת, ותביאנה אותי לידי נסיון, לנסות אם לא יעלה בידי לנצח ע"י שיטה אחת את כל המכשולים העומדים לשמן על הדרך העולה לבריאת "לשון הכלל" ולעשותה ללשון המתהלכת בין רבבות אנשים; אנכי אדמה, כי הדבר הזה, אם מעט ואם הרבה, עלה בידי; לכן הנני בא כעת לפני משפט נבונים עם פרי עמלי זה שעמלתי בו ענים רבות. השאלות היותר גדולות בענין הזה אשר היה עלי לפתור אותם בכי טוב הן הנה אלה:

(א) שהלשון בעצמה מחויבת להיות

(*) ממספר הגדול של החבורות שנמכרו, אין להביא ראיה על מספר התלמידים שלמדו הלשון למען יוכלו להשתמש בה.

נקלה מאוד, עד כי הלימוד לא יחשב לעבודה, רק — כשעושים. —
(ב) אשר כל חידוע את הלשון הוא יוכל — תיכף אחר למדו אותה לגלות בה מצפוני לבבו לבני עמים שונים, מבלי המתן עד כי תנשא השפה הזאת לשפת עולם או עד כי ירכה מספר החברים, — במלים קצרים, שיהיה כח ביר הלשון הזאת לעמוד לשרת (תיכף אחר הולדה) להצרכים ולהענינים אשר בין עם לעם. (ג) למצוא אופן המנצח את המכשול הגדול על הדרך הזה — הוא הקרירות השלמת בלבבות בני האדם להמצאה חדשה כזו, — ולהביא את האנשים האלה לידי התעררות שיקומו כלם כאיש אחד (כל אחד בפני עצמו) לאחוז יחדיו בהשפה החדשה כשפה חיה, מבלי השתמש באיזה מפתח הפותח שערי הלשון (המכביר את הדבר על הלומדים) רק בעתים רחוקות באין ברירה.

בין כל הבחינות אשר נסו מחברים שונים בזמנים שונים לפתור על ידן את שלש השאלות האלה, והציעו בחינותיהם לפני דעת הקהל בקולי קולות, בלי צדק ומלי משפט, לא היה בהן אף אחת אשר תפתור את השאלות כלן יחד, ולכל היותר נפתרה בכל

בחינה, אך אחת מן השאלות, בדוחק גדול ולא בריות. מלבד שלש שאלות הכוללות האלה אשר הזכרתי פה, היה עלי לפתור גם שאלות אחרות, אך מפאת כי גופלות הן במדרגותיהן מן הראשונות, ועד השלש לא באו — לא אדבר מהם פה.

מרס אבאר לך ידירי (הקורא) תלמידי! את האופן בו אשתמש לפתור את השאלות הנ"ל, אבקשך הפעם שתשים לבך לחקור מקורם את השאלות בעצמן ולהתבונן עליהן מעט קט; ולא תבוז בלבך את האופן אשר בו הושמו המעקשים למישור, רק מטעם כי פשוט הוא מאוד. בעבור זה אני מבקש ממך זאת, — יען ידעתי אשר רוב האנשים מכבדים רק את הענינים הדברים הקשים להולמם, המתנהגים בכבודות, אשר לאו כל מוחא סביל דא, ובמיוחדים הם כי רק ענינים כאלה טובים ורבי התועלת המה; ולהפך, הדבר הקל והפשוט ישליכו אחרי גיום ויביטו עליו בעין בוז ובשאת בנפש יבוזהו באמרם:

„אם הדבר קל ופשוט — בלי תפונה אין בו תועלת כלל“ (וביותר רגילים המה בני ישראל להחליט החלטות כאלה על דרך: אסיא במנן — מנן שווא) וישכחו כי אין כלל בלי יוצא מן הכלל.

האנשים האלה, אם יראו מחברת מצערה כזאת, המכלכלת בקרבה כללים פשוטים מאוד ומובנים לכל אדם, נכונים המה לבוזה כלם מבלי דעת כי החיפוש אחרי האופן הקל, הקיצור וההבאה את הדברים הנכבדים

לידי פשטות — זאת אך זאת, היתה העבודה היותר
כבדה לפני המחבר על זה היה מצטער, וזה עלה בידו.

I.

את השאלה הראשונה פתרתי באופן זה :

(א) כללי הרקדוק הקלתי לתכלית הקלות באחזי
מצד האחד בכללי השפות החיות, למען הקל את הלימוד
על אלה היוצעים איזה שפה חיה. — ומצד השני ינעתי
לכלי לשלול מאת לשוני את הבהירות, השלימות
והרכות. —

כל כללי הרקדוק של השפה הזאת יוכל איש
להתלמד במשך שעה אחת !!
עד כמה כללי הרקדוק כאלה מקילים לימוד
השפה, יוכל כל איש להבין ולדעת.

(ב) נתתי כללים לברוא על ידם מלות, ומסכה
הזאת הקטנתי מספר המלות הנחוצות ללימוד הלשון
ובדבר הזה, לא שלל י מן הלשון את עשרה וגדלה
אך להפך, הרביתי עשרה במאוד מאוד, יותר מעושר
כל שפה אשר על פני האדמה, בנתני להתלמיד את
היכולת להוציא מלות חדשות כאות נפשו ממקור
המלות, הירועות לו, ולעשות מהם מכמאים מובנים
לכל איש. את האופן הלוה ימצא כל איש ע"י הנוספות
והמילואים בהוסיפו ובחברו אותם להמלות הירועות

לו, ויצאו לו מלות חדשות אשר אין לו הצורך ללמוד
אותן ולזכרן. (למען הקל הלימוד נדונו גם הנוספות
והמילואים, כדון מלות. ונמצאים על מקומם באוצר
השרשים שלי) למשל :

(1) ההוספה mal תורה על היפוך המושג ; אם ידע
איש למשל כי המלה bon,a הוראתה "טוב" מה נקל לו
לברוא את ההיפך מזה, היינו : את המלה "רע" אם יוסיף
על הראשונה את ההוספה mal אז ישיג את המלה
mal,bon,a שהוראתה "רע" כי למה לו לזכור מלה אחרת
על הוראת "רע"? — כן גם המלה Alta — גבוה,
mal,alta — נמוך. estim,i — כבד, mal,estim,i — הכזות
וכן רבים כמולם. אם ידע התלמיד רק את ההוספה
"mal" לא יצטרך עוד ללמוד אלפי מלות כאלה ולהעמיס
אותם על כח זכרונו. למה לו, למשל, לזכור מלה
חדשה על הוראת "קשה" אם יודע הוא את המלה "רך"
ואת ההוספה mal (ההיפך) ? והוא הדין בהמלות "קר"
זקן, "ממא" רחוק, "עני" חשך, "בושה" שנא, "אורר"
וכו'.

(2) ההוספה in תורה על "לשון נקבה". לכן אם
רק נדע את המלה "אח" (frat,o) נוכל בעצמנו לברוא לנו
את המלה "אחות" (frat,ino). "אב" — patr,o — "אם"
patr,ino. נמצא, כי אך למותר לנו המלות "זקנה" "בת"
"ארוסה" "ילדה" "תרנגולת" "פרה" ועוד.

(3) ההוספה il — כלי של איזה מעשה. למשל :

המלה trançil, הוראתה: "לחתוך" — trançil o "סכין".
 לכן אין צורך בהמלות "גרון", "משרק", "פעמון", "מחרישה"
 ועוד מלות לאלפים, ואם אך ידע את ההוראה על
 הפעולה אין לנו צורך למלה אחרת על הכלי, כי אם אך
 נוסיף את ההוספה ה על הפעולה יצא לנו הכלי.
 (4) מלבד זה הצגתי לי כלל גדול אשר כל המלות
 הזרות הלקוחות מלשונות שונות, והסכימו עליהם כל
 העמים לא יחול עליהן בלשוני שום שנוי ותמורה, רק
 כי יהיו נכתבות ע"פ כללי הכתיבה של שפת כל עם
 אשר ערכתי במחברתי זאת, ובכן תספחנה על לשוני
 ותשארנה בקומתם בצביונן ותיקונן. ובאופן זה, לא
 יהיה הצורך להתלמיד ללמוד אלפי מלות כאלה הנודעות
 כבר כמשתופות לכל העולם כמו: temperatur nerv,
 telegraf, redaction, lokomotiv, wagon, figur, bo-
 tanik, platine, form, centr, doktor, advokat, de-
 klamation, eksploatacion, komedie, teatr,
 ועוד מלות לאלפים.

בשביל הכללים הנ"ל וגם מסבת מעלות אחרות
 אשר ללשונו ואשר אחשוב לי למותר להזכירן פה, —
 נעשה הלשון הזאת קל מאוד ללמוד וכל העמל ללמוד
 את הלשון, נוסד רק על דבר קל, היינו: לזכור רק
 900 מלות (במספר הזה נמצאים גם ההוספות, החבורים
 והמלוואים) אשר מהם יוכל כל איש אפילו ההריוס שלא
 הצמיין בכשרונות געלות — לברוא בעצמו כל המלות
 והמבטאים הנצרכים בחיים בכל יום ויום (גם התשע

מאות מלות בעצמן נבחרו באופן כזה אשר איש משכיל
 ילמדם במהירות רבה).
 למוד הלשון הזאת הנעימה במבטאה, העשירה,
 והמוכנת לכל העולם כלו (ראה להלן את המעמים)
 איננו דורש עבודת שנים אחדות כלמוד לשון אחרת
 רק כל איש יוכל לדעת אותה בשלימות במשך
 ימים אחדים (*).

II.

את השאלה השניה, היינו שכל היודע את הלשון
 יוכל תיכף לגלות מצפונו לבבו על ידה. פתרנו באופן זה:
 (א) הצגתי את המלות באופן כזה שלא יחול עליהם
 שום שנוי ותמורה ע"י כללי הדקדוק, אך ברשות עצמה
 עומדת כל מלה בלי שום שנוי בעולם.

אם תקחו איזה ספר שיהיה כתוב בשפה הזאת
 תוכלו לדעת כי כל תיבה עומדת לעולם ורק
 בדמות אחד, — בדמות ההוא בעצמו שנמצא
 באוצר השרשים של הלשון הזאת, ולא תקבל לעולם
 צורה אחרת. — המונות אחרות הנצרכות ע"פ דקדוק,

(*) כל איש יוכל לאמת את הדבר הזה, כי באחרונה נספחה
 אל המחברת הזאת, מורה הלשון שנים.

היחס אשר בין תיבה לתיבה וכדומה יצאו לפועל ע"י
 חבר מלות אחרות בלתי משונות . אולם יען כי בנין
 הלשון באופן הזה הוא דבר לא נודע לעמי אירופא
 וקשה היה להם הדבר להרגיל א"ע לזה לכן חמיתי
 את האופן הזה לרוח לשונות אירופא כ"כ , עד שכל
 הלומד את לשוני ממחברתי בלי קרוא מקורם את
 ההקדמה (אשר למותר היא להתלמיד) , — הוא לא
 ירגיש שבנין הלשון הוא משונה הוא באיזה דבר
 משפת ארץ מולדתו . למשל : המלה הנ"ל , *frat, in, o* ,
 הנה היא באמת מחוברת משלש מלות .
frat (אח) . *in* (לשון נקבה) . *o* (דבר שישנו
 בעולם) , — היינו דבר שהוא אח ואשה ומה הוא ?
 אחות) . המלה הזאת מפורשת במחברת שלי באופן
 זה : *frat* — אח . אולם יען כי כל שם העצם יש לו בשפה
 הזאת אות *o* בסופו, להורות כי הוא שם העצם — לכן
 נחוי לחברה עם האות הזה ויהיה *frato* . ולמען תהפך
 המלה ללשון נקבה יורנו כלל , כי מוסיפים *in* ויען
 כי אות *o* מחויבת להיות תמיד בסוף התיבה , לכן
 באה ההוספה *in* בנתיים . נמצא כי להוראת מלת
 "אחות" תצא לנו מלה אחת של שלש רשויות *frat, in, o* .
 הקוים המבדילים בתיבה אחת נכתבים רק
 למען הברל בין החלקים השונים בתיבה ההיא .
 באופן זה התרחבות הלשון ע"י ההוספות
 שהמלואים איננה עומדת לשמן להלומד והוא איננו

מרגיש , שמה שנקרא חבר , הוספה ומלואים הוא באמת
 מלה בפני עצמה העומדת ברשות עצמה , אשר יש
 לה תמיד הוראה אחת , בלי הברל אם באה בסופה
 של התיבה , בתחלתה , באמצעה או כמלה בפני
 עצמה . גם איננו מרגיש שכל מלה מן המלות כאלה
 נוכל להשתמש בה כמלה שרשית , מקורית , או כסיומן
 ע"פ כללי הדקדוק .

היוצא לנו מזה שכל הנכתב בשפת "לשון
 כל עם" יהיה מובן תיכף הדק היטב לכל אדם ולא
 דוקא לאיש כזה אשר לא למד מקודם דקדוק הלשון ,
 אך גם לזה שלא שמע מעולם על דבר השפה הזאת.
 את דברי אלה אפרש ע"פ משל : הנה רגלי
 הביאוני בין אנשים אשר שפתם ורה לי — למשל בין
 צרפתים — ואינני מבין אף מלה אחת בלשונם . וההכרח
 יאלצני לקחת דברים עם אחד מהאנשים ההם . אז
 אקח פסת נייר ואכתוב עליו בשפת "לשון כל
 עם" למשל את הענין הזה :

Mi, ne scias kie mi las, is la baston, o, n ;

Ĉu vi ĝi, n ne vid, is ?

והנני מושיט לאיש המדבר בי , את פסת הנייר
 וגם אוצר השרשים של השפה הזאת בהעתקה רוסית
 ועל ההעתקה כתובים באותיות גדולות כדברים האלה :
 "כל מה שכתוב בשפת "לשון כל
 עם". יכול כל איש להבין בעזר אוצר
 השרשים הזה . המלות אשר בהתחברן

יחד יש להן מובן אחד נכתבות יחד רק החלקים מחולקים ע"י קוטן. למשל. המלה frat, in, o שיש בה מובן אחד ; נהחברה משלש מלות וכל מלה עומדת במקומה באוצר השרשים ע"פ סדר אלפא ביתא".

והנה אם האיש אשר אנכי דובר אליו לא שמע מעודו על דבר השפה הזאת, הוא באמת יתפלא מקודם אך עכ"ז יקח מידי את פסת הנייר ויחפש אחרי כל מלה (ובכן כל חלק) ע"פ שתורהו הכתובת אשר למעלה על אוצר השרשים, וימצא כזה כל מלה מועתקת ללשון רוסיא. — ובכן יקרא אחרי העתיקו את המלות :

Mi	mi	אנכי	אנכי
ne	ne	לא	אינני
sci, as	(sci as	ידע מורה על עת ההיה	{ יודע
Kio	kie	איפה	איפה
zai	mi	אני	{ השארתי
las, is	(las is	השאר מורה על זמן העבר	
la	la	ה' הידיעה	ה
boston, o, n	{ bostOn o n	מקל מורה על שם דבר יחס הפעול	{ מקל

cu	cu	האם	האם
vi	vi	אתה, אתה	אתה
gia	(gi n	אותו יחס הפעולה	{ אותו
ne	ne	לא	לא
vidis ?	(vid is	ראה מורה ע"ז העבר	{ ראיית.

באופן זה הצדפתי יבין היטב מה הפצתי ממנו. אם יאבה לענות לי, אז אתן לו את החלק השני של אוצר השרשים (הוא לשון צרפת מועתקת, ללשון כל ע"ס) ועליו כתובים באותיות גדולות הדברים האלה : אם תחפצו לדבר דבר, בלשון כל ע"ס השתמשו באוצר השרשים הזה דרשו את המלות מעל הספר בעצמו, וההוספות והמלואים הבאים להורות כללי הדקדוק — דרשו מעל ההוספה לספר הזה המיוסדה על כללי הדקדוק, וכל חבור, הוספה, ומלואים תמצאו בכל חלק מחלקי הלשון השייך לו". ויען כי בההוספה לאוצר השרשים ימצאו כל כללי הדקדוק של לשוני כמו שנראה ממורה הלשון הנוכחי — מחולקים לכל חלקי הלשון, וכל חלק יכול רק איזה שורות, לכן לא יאבד המחפש, זמן יותר למצוא המלואים ע"פ כללי הדקדוק, מאשר יאבד זמן למצוא

המלה בעצמה באוצר השרשים. ודוק.

אחלה מאת פני הקורא לשים לבבו לדברים הנ"ל הנאמרים פה. כי אף שהם קלים להבין. אך נשגבים הם ביחס לעניננו.

דבר ברור הוא, כי בכל לשון אחרת לא תוכלו להחליף מחשבותיכם עם איש כזה אשר לא תדעו לשונו, אף אם יהיה בידכם אוצר השרשים המובחר שבמובחרים, כי מי שאיננו בקי בטוב איזה לשון מלשונות אירופא, ובדקדוקה, לא יועילו לו כל אוצרות השרשים בעולם, משא"כ בשפה שלי, אין מן הצורך לדעת לא את הלשון ולא דקדוק הלשון. כי אוצר השרשים בעצמו יוליך את המחפש מישרים ולא יכשל.

למען ימצא איש כל מלה מלשונות החיות באיזה אוצר השרשים, נחוץ לו לדעת מקורם מקור המלה. והידיעה הזאת היא דבר קשה מאוד למי שאיננו יודע את הלשון ההיא על בוריה, כי כל מלה נושאת עליה שנוים רבים ע"פ כללי הדקדוק, להוראת המין, המספר, הזמן, היחס וכו', וכל אלה משנים צורת השורש עד שאי אפשר כמעט לברור את התוך מחקליפה. לכן מי שאינו בקי מקודם בטוב הלשון, לחנם ייגע ויעמול למצוא את המלה באוצר השרשים, וגם אם ימצא אחרי עמל רב את המלה ההיא, לא העזר לו המציאה ההיא במאומה להבנת הענין. אם אכתוב למשל את הענין הפשוט הנ"ל בלשון

אשכנו: "איך וויים ניכס, ווא איך דען שמאקק געלאססען האבע; האבען זיא ייהן ניכס געזעהען". מי שאיננו בקי בטוב לשון אשכנו, ימצא באוצר השרשים כזה:

איך (אנכי). וויים (לבן). ניכס (לא). ווא (איפה) איך (אנכי) דען (?) שמאק (עליה, מקל), געלאססען (שקט) האבע (הון). האבען (יש ל) זיא (היא, הם) איהן (?) . ניכס (לא). געזעהען (ראה). ובכן יצאו לו מהפוש הזה הרברים האלה: אנכי לבן לא איפה אנכי? עליה. מקל. שקט. הון יש ל, היא, הם. לא ראה.

ואיה איפה החכם אשר ימצא פתרון הרברים האלה, הנראים כהרה סתומה?

ואף אם תציירו בדמיונכם לשון אשר כללי הדקדוק שלה הם פשוטים במאוד מאוד. ותרגומי המלות הם המידים ומכוונים זה לעמת זה, תרגום ידוע לכל מלה ומלה, עכ"ז למען יבין האיש — שאנחנו מדברים עמו — בעזרת אוצר השרשים את הכתב אשר כתבנו למענו על פסת נייר, מהצורך, לא לכתב שילמוד האיש הזה מקודם את כללי הדקדוק, אך גם שיתרגל בעבודה ההיא כל כך, עד אשר יוכל להבין ולהפריד את השורש מהשנויים שקבל השורש ההוא ע"פ כללי הדקדוק. ולפ"ז היתה השפה מכיאה תועלת דק לאנשים משבילים במספר ידוע, ובחסרון אנשים כאלה לא היתה תועלת כללימהלשון.

כי אם תשוב למשל במרכבת שביל הברזל, ותחפצו לשאול את פי שכנכם היושב אצלכם, כמה רגעים תעמוד המרכבה בתחנות פלוגות. לא תוכלו לתת לו עצתכם, כי ילמוד מקודם את כללי הדקדוק של לשונכם. אולם אם תדברו בלשון שפת כל עם תוכלו היכף להביע רוחכם לכל איש מכל אומה ולשון, אף כי איננו יודע את השפה ההיא, ולא שמע אדותיה מעולם. כל ספר הנכתב, בלשון כל עם יוכל כל איש לקרוא בנקל בעזרת המפתח (הוא אוצר השרשים) בלי שום הכנה, ואף בלי קריאת איזה הקדמה המבארת אופן השתמשות בהמפתח (כי להמחברת הנוכחית נצרפו דוגמאות הלשון ואוצר השרשים ויוכל הקורא לחוכה אדות זה) ואיש משביל, כמו שנראה להלן, לא יצטרך כלל להשתמש באוצר השרשים.

אם תרצו לכתוב, למשל, לאיזה איש ספרדי במאדרד, אך אתם אינכם יודעים את לשונו, והוא גם הוא איננו יודע את לשונכם, וספק לכם אם יודע הוא, "לשון כל עם" או אם שמע אדותיה, עכ"ו תוכלו ברוח שקמה לכתוב אליו, ותוכלו להיות בטוחים כי הוא יבין דבריכם על בורים, כי על פי אופן "פירוד המלות" אשר על יסוד הזה נבנתה השפה הזאת, כל אוצר השרשים המכלכל כל התיבות הנחוצות בחיי יום יום, לא יכיל בקרבו יותר מחצי גליון ובנקל יכנס אל המעטפה (קאנווערט) הקטנה

שבקמנות, ויוכל כל איש לקנותו בעד איזה פרוטות מועתק לכל לשון אירופאית ודי בזה לכתוב מכתב "בלשון כל עם". ולצרף אל האגרת הגליון "אוצר השרשים" המעתיק ללשון ספרד — והאיש הספרדי בלתי ספק יבין את דברי האגרת, כי האוצר השרשים לא לבד כי הנהו מפתח שלם להשפה — אך גם בעצמו מודיע ומבאר את תעודתו ובאיזה אופן משתמשים בו.

ע"פ חבור המלות הגדול מאד בלשון הזאת, יש ביכולת כל אדם להביע חפצו — בעזרת האוצר השרשים הקטן הזה ככל הדברים הנחוצים לדבור המורגל בפי החיים. מוכן מאליו כי המלות אשר משתמשים בהן רק לעתים רחוקות, מלות המלאכותיות וכן גם מלות זרות אשר — כפי שנוכל להחליט — נודעות הן בין רוב העמים והלשונות, כמו מאבאק מעאמר, פאבריק וכדומה נשמטו מאוצר השרשים הזה, ואם יהיה לכם הצורך להשתמש במלות האלה ולא תוכלו להחליפן באחרות (אם תהיו נאלצים לחפשן באוצר השרשים הכללי אשר יצא לאור אחרי זה למען יהיה אוצר השרשים שלם לשפה הזאת למצוא בו כל דבר אשר בעולם) אך את הכללי למותר יהיה לשלוח אל האיש אשר תכתבו אליו האגרת, ותוכלו לבאר את המלות האלה בלשון האיש ההוא במאמר המוסגר. אם לא יקשה מכם הדבר הזה.

(ב) לכן על בנין השפה הזאת המבואר בפרק

הקורם, יש לאל ידי לרבר או להביע חפצי לכל איש שארצה, אך מרם שהתרחב השפה הזאת בתכל דבר אחד לא ינעם לי, כי אהיה נאלץ לחכות בכל פעם, כי האיש המדבר בי ימצא את חרעיון שלי ע"י מציאת התיבות וחבורן יחד.

ולמען הסר גם את המכשול הזה כמה שיש באפשרות (עכ"פ בהמתיקי סוד עם אנשים משכילים) עשיתי כך: חברתי את אוצר השרשים לא ממלות אשר לקחתי מכל הקא בידי ואשר הוצאתי מלבי כחפצי, רק כפי שהיה ביכולתי — לקחתי את המלות הנודעות כמעט דכל איש חכם ומשכיל — למשל את המלות אשר ישתמשו בהן בכל הלשונות המושכלות השארתי בלי שנוי ותמורה; אך את המלות אשר מבטאיהן שונות בשפות שונות, בחרתי באלה אשר הן משותפות לשתי או לשלש שפות כלליות באירופא, או השייכות לשפה אחת אך פשוטות מאוד ונודעות לעמים האחרים. אם מבטא המלה שונה הוא בכל שפה, או התאמצתי למצוא מלה כזאת הדומה להראשונה בהוראתה בקירוב, או שלא נתפשטה בין המון העם אך נודעה בין העמים החשובים (למשל המלה "קרוב" אשר מבטאה שונה בכל שפה באה במקומה מלה לאטינית, "היותר קרוב" (proximus) אשר באופנים ובשנויים רבים משתמשים בו בכל הלשונות החשובות; אם אני נותן את המלה הלאטינית "proxim" תחת המלה "קרוב" או יבין כל איש משכיל את הוראתה,

וכן שאבתי ע"פ רוב בעת הצורך מלשון לאמין כלשון המשותפת לחכמים בעמים שונים. אם סרתי לפעמים מדרך זה, הוא בעבור כי הייתי נאלץ לזה מפני איזה מעם, כמו: מפני שלא תמצאנה מלות דומות זו לזו, גם למען הקל על הכתיבה, "ארטאגראפהיע" וכדומה). באופן זה אם תהיה לנו מרוצת מכתבים עם איש אירופאי מן המשכילים הבינונים, אשר לא למד מעולם הלשון הזאת לא אפונה כי יבין כל מכתבינו, ולא יצטרך להתיעץ בכל פעם באוצר השרשים ויפנה אליו רק בדבר המלות המושכלות בספק. למען יוכח הקורא כי כנים כל הדברים האלה אשר דברתי עד הנה הנני מציג בזה לפני הקורא דוגמא מ"לשון כל עם" (הערת המעתיק) אחרי האלפא ביתא הנמצא ברף 45 יקרב הלומד לקריאה זו וישנה וישלש איזה פעמים למען יתרגל בקריאה. ואם יאבה גם להבין, עליו לחפש כל מלה באוצר השרשים הנמצא בסוף המחברת הזאת גם כל חבור והוספה בכל מלה, ויבין היכף הכל אשר לכל. את הדוגמאות האלה לא בארתי לכם ולא העתקתים, ואף כי לא למדתם עוד את הלשון הבינו היכף מה שכתוב גם בעזר אוצר השרשים. וזה לכם האות, כי תוכלו לכתוב מכתב אל הגר בארץ נכריה, ואם תצרפו לו את אוצר השרשים המועתק ללשונו, יבין מיד את מכתבכם.

akv,o de sub la ĉiel,o unu lok,o,n, kaj
montr,u si,n sek,aĵ,o; kaj far,iĝ,is tiel.
Kaj Di,o nom,is la sek,aĵ,o,n ter,o, kaj la
kolekt,o,j,n de la akv,o Li nom,is mar,o,j.

II Leter,o.

Kar,a amik,o !

Mi prezent,as al mi kia,n vizag,o,n
vi far,os post la ricev,o de mia leter,o.
Vi rigard,os la sub,skrib,o,n kaj ek,kri,os:
„ĉu li perd,is la sag,o,n ? ! Je kia
lingv,o li skrib,is ? Kio,n signif,as la
foli,et,o, kiu,n li aldon,is al sia leter,o?“

Trankvil,iĝ,u, mia kara ! Mia sag,o, kiel
mi almenaŭ kred,as, est,as tute en ord,o.

Mi leg,is antaŭ kelk,aj tag,o,j libr,et,
o,n sub la nom,o „Lingv,o internacia“.
La aŭtor,o kred,iĝ,as, ke per tiu lingv,o oni
pov,as esti kompren,at,a de la tut,a mon-
d,o, se eĉ la adres,it,o ne sole ne sci,as la
lingv,o,n, sed eĉ ankaŭ ne aŭd,is pri ĝi;

I. El la Bibli,o *)

Je la komenc,o Di,o kre,is la ter,o,n
kaj la ĉiel,o,n. Kaj la ter,o est,is sen-
form,a kaj dezert,a, kaj mallum,o est,is
super la profund,aĵ,o, kaj la anim,o de
Di,o si,n port,is super la akv,o. Kaj Di,o
dir,is: estu lum,o; kaj far,iĝ,is lum,o. Kaj
Di,o vid,is la lum,o,n, ke ĝi est,as bon,a,
kaj nom,is Di,o la lum,o,n tag,o, kaj la
mallum,o,n Li nom,is nokt,o. Kaj est,is
vesper,o, kaj est,is maten,o—unu tag,o. Kaj
Di,o dir,is: estu firm,aĵ,o inter la akv,o, kaj
ĝi apartiĝ,u akv,o,n de akv,o. Kaj Di,o
kre,is la firm,aĵ,o,n kaj apartiĝ,is la ak-
v,o,n kiu est,as sub la firm,aĵ,o de la akv,o
kiu est,as super la firm,aĵ,o; kaj far,iĝ,is
tiel. Kaj Di,o nom,is la firm,aĵ,o,n ĉiel,o.
Kaj est,is vesper,o, kaj est,is maten,o—la
dua tag,o. Kaj Di,o dir,is: kolekt,u si,n la

*) בהספרים אשר יודפסו אח"כ, להודעים כבר את
השפה הזאת, יוכלו המדפיסים לעזוב את הקיום בהמלות
המורות על חבור, הוספה, ומלוואים, כי לאנשים האלה לא
יתה צורך עוד בהקיום, ובפעמים ידעו להבחין בין התיבות
ובין מלוואתן והוספותיהן.

III. Mi, a pens, o.

Sur la kamp, o, for de l'mond, o,
Antaŭ nokt, o de somer, o
Amik, in, o en la rondo
Kant, as kant, o, n pri l'esper, o.
Kaj pri viv, o detru, ita
Ŝi rakont, as kompat, ant, e,—
Mi, a vund, o re, frap, ita
Mi, n dolor, as re, sang, ant, e.

* * *

„Ĉu vi dorm, as? Ho, sinjor, o,
Kial tia sen, mov, ec, o?
Ha, kred, eble, re, memor, o
El la kara infan, ec, o?“
Kio, n dir, i? Ne plor, ant, a
Pov, is esti parol, ad, o
Kun fraŭl, in, o ripoz, ant, a
Post somer, a promen, ad, o!

oni dev, as sole aldon, i al la leter, o mal-
grand, a, n foli, et, o, n nom, at, a, n „vort, ar, o“.
Dezir, ant, e vid, i, ĉu tio estas ver, a, mi
skrib, as al vi en tiu lingv, o, kaj mi eĉ unu
vort, o, n ne almet, as en alia lingv, o, tiel
kiel se ni tute ne kompren, us unu la
lingv, o, n de la alia.

Respond, u al mi, ĉu vi efektiv, e
kompren, is kio, n mi skrib, is. Se la afer, o
propon, ita de la aŭtor, o estas efektiv, e
bon, a, oni dev, as per ĉiuj fort, oj lin help, i.
Kian mi hav, os via, n respond, o, n, mi
send, os al vi la libr, et, o, n; montr, u ĝin
al ĉiuj log, ant, oj de via urb, et, o, send, u ĝin
ĉiu, n vilaĝ, o, n ĉirkaŭ la urb, et, o, ĉiu, n
urb, o, n kaj urb, et, o, n, kie vi nur hav, as
amik, o, j, n aŭ konat, o, j, n. Estas neces, e
ke grand, ega nombro da person, oj don, u
sia, n voĉ, o, n—tian post la plej mallong, a
temp, o estos decid, ita afer, o, kiu pov, as
porti grand, eg, a, n util, o, n al la hom, a
societ, o.

„De l'patro, de l'via la krono
 Por mi ĝi ne estas havinda!
 For, for lia sceptra kaj trono—
 Vin mem mi deziras, aminda!”

* *

*

— „Ne eble!” ĉi al mi re diras:
 „En tomba mi estas tenata,
 Mi nur en la nokt'o eliras
 Al vi, mia sole amata!”

V. Ho, mia kor'.

Ho, mia kor', ne batu maltrankvile,
 El mia brusto nun ne saltu for!
 Jam teni min ne povas mi facile
 Ho, mia kor'!

Ho, mia kor'! Post longa laborado
 Ĉu mi ne venkos en decida hor'!
 Sufice! trankviligu de l'batado,
 Ho, mia kor'!

Mia penso kaj turmento,
 Kaj doloroj kaj esperoj!
 Kiom de mi en silento
 Al vi iris jam oferoj!
 Kion havis mi plej kara—
 La juneco—mi ploranta
 Metis mem sur la altaro,
 De la deo ordonanta

* *

*

Fajro, sentas mi interne.
 Vivi ankaŭ mi deziras,—
 Ĝoelas min eterne,
 Se mi al gajuloj iras . . .
 Se ne plaĉas al la sorto
 Mia peno kaj laboro—
 Venu tuj al mi la morto,
 En espero—sen doloro!

IV. El Heine'.

En songo princino mi vidis
 Kun vangoj malsekaj de ploro,—
 Sub arbo sub verda ni sidis
 Tenante sin koro ĉe koro.

PROMES,O.

Mi, sub,skrib,ita, promes,as
el,lern,i la propon,it,a,n de d-r,o
Esperanto lingv,o,n inter,naci,a,n,
se est,os montr,ita, ke dek milion,-
oj person,oj don,is publik,e tia,n
sam,a,n promes,o,n.

Sub,skrib,c:

PROMES,O.

Mi, sub,skrib,ita, promes,as
el,lern,i la propon,it,a,n de d-r,o Es-
peranto lingv,o,n inter,naci,a,n, se
est,os montr,ita, ke dek milion,oj
person,oj don,is publik,e tia,n sam,-
a,n promes,o,n.

Sub,skrib,o: *Evel Hurem*

III

הנה גמרתי חקירת המעלות הראשיות של לשוני;
הראיתי לדעת את ההועלת אשר תצא ממנה להלומדים
אותה; הוכחתי כי הצלחתה וקיומה של השפה הזאת
איננה תלויה כלל בזה, אם יקבלו יושבי תבל
בסבר פנים יפות או לא, וכי באמת יש לה המשפט
להקרא בשם "לשון כל עם" אף אם ידחה כלם
בשתי ידים, וכי באמת נותנת היא היכולת לכל אשר
למד אותה, לכלכל דבריו עם כל איש, יהיה מאיזה
עם ולשון, אם אך יודע לקרוא ולכתוב.

אך לשפתי זאת יש ג"כ מטרה אחרת: המעט
לה להקרא בשם שפה כל עם" כי לה המשפט
להקרא "לשון כללי" היינו לעלות בנרם המעלות,
למדרגה כזו שכמעט כל אנשי תבל היכולים לקרוא
ולכתוב יוכלו בנקל לדבר בשפה הזאת.

אם אחשוב כי בני אדם יתמכו בענין הזה —
הוא דבר אשר אין לו שחר. ולוא אחשוב כך, אהיה
כאורג קורי עכביש, וכבונה בית על יסוד רעוע.
יען כי רוב בני אדם אינם אוהבים לתמוך באיזה ענין
אשר אין לו עוד מהלכים בתבל, וחפצים רק בדברים
נגמרים העומדים בצביונם ובתיקונם. לכן התאמצתי
למצוא אופנים המביאים אל המטרה בלי עזר ומעד
מצד הכלל.

אחר מן האופנים האלה אשר אבאר פה

Nom,o:

Adres,o:

Nom,o:

Adres,o:

בפרטות, הוא בעין „קבוץ רעות הכללי“. —
 הוא שם לבו הקורא, לכל הדברים אשר
 דברתי עד כה, היה בא אל ההכרה הפנימית, כי
 למד „לשון כל עם“ הוא לו כדבר רב היותו עלת
 ומתן שכרה בצדה בעד היגיעה הקמנה אשר עליו
 להקדיש ללמוד הזה. ע"כ בצדק יש לי המשפט לקנות
 כי השפה הזאת תיכף בחולדה מחויבת להתקבל מאת
 רבבות אנשים. אולם חפצתי להוציא הדבר אף מירי
 ספק כל שהוא, לבלי המעות את נפשי בתוחלת
 מרהיבת עין, ולכן הנני מחליט, כי בזמן הראשון בצאת
 השפה הזאת על פני תבל יהיו החפצים בה רק מתי
 מספר, וכי רק מעט מזער יהיה מספר האנשים אשר
 יסכימו כי השפה הזאת דיה להיות רבת
 היותו עלת, ולא יהיה איש אשר יקדיש לה אפילו
 שעה קלה. כי רוב הקוראים או לא ישימו לבם לזה
 כלל, או יען כי יסתפקו בדבר, אם לא יגעו לריק.
 לא יקרבו ללמוד את הלשון מדאגה מדבר, פן יחשבו
 בני אדם לבעלי הויה ולאנשים החיים בעולם המחשבה
 (ומפני חשד כזה הלא ינוסו רוב אנשים בימינו אלה,
 כאשר ינוס איש מפני הארי). —

ובכן מה לעשות, למען המות לבות אנשים
 רבים — בעלי נמוגי לב כאלה — לקרבה אל המלאכה
 ללמוד שפת כל עם?

אם נחזור תוך קרב ולב כל איש מאלה הרבי
 לב, או יודע לנו: כי כמה שנוגע לגוף הענין, היינו

לתת מהלכים בתכל לשון כל עם, לא יתנגד לזה
 כל איש, אדרבא, דעת כל אדם היתה נוחה מזה עד
 מאוד; הוא תהפשט ידיעת לשון כל עם, בין כל באי
 עולם, אולם כל איש היה רוצה שידע את השפה
 בלי עמל ויגיעה מצדו, שיבוא מלאך וילמדנו
 אותה בעודנו עומד על רגל אחת, וכאשר יקום פעם
 בבקר לא עבות יחל לדבר פתאום בלשון הזאת,
 ועמו כל האנשים היודעים לקרוא ולכתוב. רק באופן
 כזה, היו הרבה קופצים על שפת כל עם. וגם האיש
 אשר לבו ינוד כנוד הקנה במים, יגש אל הלימוד
 בריח נכון ובנפש חפצה. כי איך יתרחק האדם
 מלימוד שפה כזאת אשר יש לה כמה מעלות טובות
 הנוכחות לעיל, ואשר הסכימו עליה רוב בני אדם
 היודעים לקרוא ולכתוב, והדורשת רק זמן קצר מאד
 ללמדה, הלא אז רק אז יהיה הפורש מהלימוד הזה
 רק שומה ופתי.

למען תת לאנשי תבל דבר עשוי ומתוקן, לבלי
 המתן לשהדלנות ולעזרה מצד איזה איש. ולמען יוכל
 לבוא לידי פעולת אדם הרעיון אשר באיזה בוקר לא
 עבות יקומו רוב בני אדם היודעים קרוא וכתוב ותנוח
 עליהם הרוח לדעת את „שפת כל עם“ בלי עמל
 ויגיעה, או עכ"פ יכמיחו כלם בפה אחד ובלב אחד
 בגלוי לעיני כל העם, כי ילמדו אותה, — למען הוציא
 מכח אל הפועל את הדבר הזה, הנני עושה באופן
 האמור פה.

המחברה הזאת תהפשט בכל העולם. אינני דורש מהקורא ללמוד היכף את הלשון. גם לא להקדיש לזה אף עמל ויגיעה כל שהוא, וזמן כל שהוא, או כסף כל שהוא; את כל זאת אינני דורש מהקורא כלל, אך דבר קל מאד אני מבקש מאת הקורא לעשות למוכת הרעיון הגדול הזה כי יקח את העט בידו על רגע אחד, ויכתוב איזה מלות על אחת הפתקאות הרצופות להמחברה הזאת (דף 33) ואת הפתקא הזאת ישלח אלי ע"י שליח או ע"י הבידואר. הלא מצער היא, ובוז תעור השפה הזאת ותצלח למשול בפי כל באי עולם.

תוכן הפתקא הוא זה:

"אני הח"מ מבטיח בזה ללמוד את "לשון כל עם" אשר הציע. הדר עספראנטא, באופן, אם יגלה הדבר, כי עשרת מיליאן אנשים נתנו הבטחה כזאת קבל עם" ואחר זה יתחום את שמו, ויניח את חותמו" (ויעגעל) ומעבר השני של הפתקא יכתוב באר היטב שמו ושם משפחתו וכל כתובתו (אדרעססע).

מי שיש לו מעט מספיק להתנגד לשפת כל עם" ולערער עליה, יאבה בטובו לשלוח את הפתקא אחרי מחקו מקודם את ההוכן הנדפס עליו ואחרי כתבו עליה המלה "Kontraü" (הנני מתנגד). —

(*) מי שאין לו תוחמת, יוכל להשתמש בחותמת של חברו, וחברו זה יקיים תחיתו.

כל הרוצה באיזה אופן שיהיה ללמוד את הלשון הזאת, מבלי להסתין על מספר החתומים המבטיחים, יאבה בטובו לשלוח את הפתקא, אחרי מחקו מקודם את החלק השני של תוכנה (היונו הנאי של "עשרת מיליאן אנשים") ואחרי כתבו עליה המלה "Sen, kon- dié, e, (בלי תנאי). —

לחתום על ההבטחה הנ"ל הלא דבר נקלה הוא, ואינני דורש מזה ויגיעה, ואם כל המחשבה הזאת תעלה בתוהו ולא תצא לפעולת אדם, או הלא נקי יהיה החותם מהבטחתו; כי החובה מוטלת עליו רק או ללמוד את הלשון, אם יגיע מספר הרוצים בזה עד עשרת מיליאן בעלי קריאה וכתביה; אולם הלא אז לא תחיה זאת להחזות למעמסה, כי אז יקרב לזה ברצון טוב אף אם לא היה מתחייב לזה מקודם. אך בחתימתו על הפתקא בלי שום נזק לעצמו — יקח חלק בדבר שעומד ברומו של עולם, ויהיה אחד מן המוציאים מבח אל הפועל רעיון גדול ונשגב למוכת האנושיות.

אם מספר הפתקאות יעלה לעשרה מיליאן, או יודפסו כל השמות וכתובות של המתחייבים בחוברת מיוחדת, וממחרת היום אחרי צאת החוברת הזאת לאור, יולד גוי פעם אחת, המון אדם רב של עשרת מיליאן ויותר התחייב בפומבי ללמוד "לשון כל עם" ובאופן זה — כל השאלה כלה נפתרה. לכל ענין ועסק יכולים בני אדם לאסוף

חתימות, אמנם לא כל אחד רוצה לתת חתימתו.
אף כי הענין יהיה נעלה מאד ונחוץ להכלל.

אך אם החתימה תעזור להביא לידי גמר ענין
נעלה, ואיננה מחייבת את החותם לאיזה קרבן מצדו,
ואיננה מביאה לו נזק כל שהוא, לא נזק חומרי ולא
מוסרי, ואיננה דורשת ממנו שום עמל ויגיעה, באופן
כזה נוכל דקוה בצדק, כי לא ימנע איש את חתימתו
לדבר הזה.

באופן זה מניעת החתימה לא תחשב לעצלות
אך לעונן פלילי, לא לרפיון ידיים בענין הנוגע
למטבת הכלל, אך כעושה בזדון לעצור בעד ענין
הכלל הקרוב להתפתח. באופן כזה קשה יהיה מאד
למצוא הצטרקות למנוע את החתימה. אך נלמד
זכות על המיוחסים שבעם, המתגאים ביחוס משפחה,
ביחוס חכמה או כסף, כי יזראו לבלי יחולל כבודם
אם שמם יתנוסס אצל שמות נחותי דרגא. אולם
תקותי האמציני כי מעט יהיה מספר אנשים כאלה,
אשר בשביל איזה נאווה אוילית ירצו לעצור בעד רעיון
נעלה — שהוא למטבת מין האנושי — לבלי יתרחב
בעולם.

דבר נעלה הוא מעל כל ספק, כי נגד הענין
בעצמו לתת מהלכים „לשפת כל עם“ בכלל, לא
יוכל איש לערער ולהתנגד במאומה, יוכל אך להיות
כי יקום איזה מערער רק נגד היסוד אשר עליו בנית
אנכי את הבנין הזה, ונגד ההבנית אשר נתתי לו

אנכי כזה. לכן החובה על איש כזה לערוך מחאה נגד
סלאכתי זאת ולשלחה אלי.

יהיה באיזה אופן שיהיה, מוטלת החובה על
כל איש מבדלי הקריאה והבתיבה להגיד חות דעתו
בענין הגדול הזה, ולא להפטר בשתיקה גרידא.
החובה הזאת מוטלת על כל איש, זקן ונער, זכר או
נקבה, יהיה מאיזה מפלגה שתהיה, עוסק באיזה
עסק שיהיה, עשיר או עני, רב, סוחר, מלמד, מורה
פקיד או בעל סלאכה, כלם מחויבים להשמיע קולם
„הן“ או „לא“, בפרט כי הדבר הזה איננו דורש ממנו
יותר מטורח של איזה רגעים לכתוב איזה מלות על
הפתקא, ולא יותר מאיזה גדולים בעד שכר שליחתה
אלי ע"י הבי דואר או ע"י שליח.

האנשים אשר שמותיהם לא יבואו בספר הגלוי
דעת לא בין המימינים ולא בין המשמאילים, לא
יוכלו להצטרק אח"כ במאומה בימים הבאים. הצטרקות
„לא שמעתי על דבר ההצעה של הגלוי דעת“ לא
תנקה אותם ממעל ואשמה. הנני מבקש בזה מאת
כל המו"ל מכתבי עת לכל עם ולשון אשר יאבו
להודיע תוכן דברי ברבים, ואת כל איש פרמי מבקש
אנכי ביחוד להודיע הצעתי לאוהביו ומכיריו.

את כל זאת ראיתי לנכון להודיע בענין הזה.
רחוקה ממני המחשבה כי לשוני שלם בתכלית

השלמות, וכי לא תוכל להיות שפה אחרת טובה ממנה, רק התאמצתי, כפי כחי ויכולתי, למלאות כל משאלות לב איש מה שיוכל רק לדרוש מלשון כל עם, ורק אחרי כי עלתה בירי למלאות אחרי כל התנאים אשר הצנתי לי (לבלי תגדל מדת המחברת הנוכחית, לא הזכרתי פה רק התנאים היותר חשובים), ואחרי חקירה ודרישה ועמל רב בענין הזה, הרהבתי עתה עון בנפשי לצאת בעבודתי זאת לעין כל. אולם אדם אנכי ולא אל — ויכולתי למעות באיזה דבר, לחמוא נגד איזה חוק הלשון, או לעזוב איזה דבר מהדברים הנחוצים להלשון ביותר. לכן טרם אקרב אל המלאכה, להוציא לאור בלשוני אוצרות השישים שלמים, מכתבי עת, ספרים וכדומה — הנני מניש מקודם את מלאכתי על שנה אחת לפני משפט אנשי תבל בעלי קריאה וכתובה, יחד עם שאלתי ובקשתי אשר יאבו לשלוח לי חות דעתם על השפה החדשה אשר הצעתי. יודיעני כל איש במכתב, איזה שנויים תיקונים ומלוואים וכי יחסרו פה לפי דעתו. העצות האלה אשר תבאנה לידי אקרב בתודה ואבחר באלה אשר תהיינה נחוצות ומועילות באמת, מבלי לגרוע בזה מעלות העצמות של הלשון, היינו: הקלות והפשטות להתלמד, ושתהיה מתאימה לצרכי ועניני עם ועם, בלי הבט על מספר התלמידים. — אחרי השנויים האלה לטובה, אשר יודפסו בחוברת מיוחדת, תקבל הלשון הזאת צורה מוחלטת.

ואם יהיה איש אשר יאמר כי השנויים והתיקונים האלה, אינם עוד בהכלית השלמות, אל ישכח האיש הזה, כי השפה הזאת גם להבא לא תנעול דלת בפני כל התיקונים הנחוצים, רק אז לא בידי יהיה עוד המשפט לשנות ולתקן, רק לחכמי הדור אשר בידם יהיה מסור גורל הלשון הזאת. דבר קשה הוא לברוא "לשון כל עם" ולהת לו מהלכים בין העם. על זה מהנחוץ לשים לב; אולם אם הלשון התקבל ותמצא לה מסלה בין יושבי תבל, אז חכמי לב הממונים על הדבר יוכלו לאט לאט לעשות כל התיקונים הנחוצים, ואפילו לשנותה שינוי גמור. מטעם זה ארחיב עון בנפשי לבקש את הקוראים אשר מאיזה סבה לא תהיה דעתם נוחה מלשוני, אשר רק אז ישלחו מחאותיהם המורת הבטחותיהם, אם ימצאו לזה מעמים נכונים וחשובים, אם ימצאו בהשפה דברים המזיקים אשר גם בימים יבואו לא יוכלו להשתנות לטובה. מלאכתי זאת אשר הקדשתי לה זמן רב ובריאת הנוף, הנני מציג כעת לפני משפט הקהל, וכל איש אשר עניני האנושיות יקרים בעיניו, יתמוך בירי ויעזור כפי יכולתו להענין הזה אשר הצעתי. כל אחד ידע בעצמו ויבין מדעתו, מה יוכל לעשות מצדו בגלל הענין הזה; רק על זה הנני מעורר את לב אוהבי "שפת כל עם" כי העיקר הגדול אשר אליו אשר אליו צריכים אנהנו להקדיש כל השתדלותינו,

היא להביא לידי נמר את הנלווי דעת
של כל הקוראים.

יעשה כל איש בזה כפי שידו משגת, ובזמן
קצר אי"ה יהיה בידנו דבר יקר, אשר כל הימים
מצטערים עליו אנשים ומעמקים עצה אדותיו, תהיה
בידנו — לשון הכלל. —

המחבר מבקש את פני הקורא, כי יאבה
למלאות אחת מהפתקאות אשר לפניו בדף 33.
כמו שקרא בהקדמה, ולשלחה להמחבר, ואת
הפתקא השניה יתן לאוהביו ומידעיו אשר ממנו
ראו וכן יעשו. —

מורה הלשון שלם

ש ל

שפת כל עם *

(א) אלפא ביתא

Aa, Bb, Cc, Ĉĉ, Dd, Ee, (**Ff, Gg, Ĝĝ, Hh,
ה דשו ג פ פ ע ד מש צ ב א

Ĥĥ, Ji, Jj, Ĵĵ, Kk, Ll, Mm, Nn, Oo, Pp,
פ פ א נ מ ל ק שו י ח

Rr, Ss, Ŝŝ, TtUu, Üü, Vv, Zz, (***)
ז ו א (קצרה) א ט ש ס ר

(*) כמו בכל לשונות אירופא יש גם בלשון הזאת אותיות
גדולות וקטנות. הגדולות באות בהתחלת כל ענין. בהתחלת
המלות בדרך הכבוד. או בהתחלת שמות פרטים של אנשים.
מדינות. ערים וכו'.

(**) פא רפה כמו במלת "כרמית".

(***) אחד שידע התלמיד להכיר כל אות, יתרגל בקריאה
על דף 27 היינו יקרא כל שורה שם כעשרים פעמים עד שהקריאה
תהיה שגורה בפיו.

הערות המעתיק

האלפא ביתא לכתיבה היא ג"כ מהאלפא ביתא
הרוסית (לאסינית) הנכתבת. וכן גם בלשון פולניא
משתמשים בא"ב ההיא וברוב לשונות אירופא *

אם ירצה הקורא להתרגל בכתיבה, יכתוב
כמה פעמים מרף 27 עד שיוכל לכתוב במהירות.

הערת המעתיק

(ב) חלקי הלשון *

1) la יבוא לפני שם העצם במקום הא היריעה
הן לפני לשון ובר והן לפני לשון נקבה, הן לפני לשון

* בחוברת הרוסית של המחבר באו הכללים האלה
בדרך קצרה. אולם מדעתי כי הרבה יהודים המבינים עברית
אין להם ידיעה בדקדוק לשון עברית, נאלצתי לעזוב את
דרך הקצרה ולהאריך מעט וכן להוסיף בכמה מקומות, למען
יהיה דבר השווה לכל נפש.

הערת המעתיק

יחיד והן לפני לשון רבים. למשל: ter,o ארץ (ערדע)
la ter,o הארץ (דיא ערדע). tag,o יום (טאג) la ta-
g,o הימים (דיא טאגע).

2) האות 0 באה אחרי כל שם דבר להורות כי
הוא שם העצם. למשל patr,o אב, pan,o לחם.
האות n באה אחרי שם העצם להורות על
מספר רבים. למשל dent,o שן, dent,o,j שנים
frat,o אח, frat,o,j אחים.

סימני היחס (Przypadki, Падежи בייגעפאללע)

אשר בלשון רוסיא ופולניא הם שבעה, ובלשון אשכנז
הם ארבעה, אין בשפה הזאת יותר משנים, היינו
הסימן הראשון, הוא הנושא המאמר (Именительный
נאמינאטיף), והסימן הרביעי יחס הפעול או נושא
המאמר (Винительный אקוואטיף). להורות על סימן
הראשון בא השורש בהוספת 0 בסופו המורה על שם
דבר ולא יותר, רק לסימן יחס הפעול מוסיפים אות
n, למשל: האב ראה את הלחם La patr,o vidi,s la
pan,o,n. האב La patr,o הוא נושא המאמר כי הוא
הרואה ובא בסימן הראשון, היינו השורש לברו
בהוספת 0 להורות כי הוא שם דבר. הלחם La pan,o,n
הוא נושא המאמר כי הוא מקבל הפעולה, יען הוא
נראה ע"י האב, לכן בא בסימן הרביעי היינו בהוספת
n, נמצא כי המלה pan,o,n היא מלה אחת של שלשה
חלקים, היינו pan לחם, ונתוספת 0 להורות על שם

העצם, ונתוספה ב בסופו להורות על יחס הפעול שהוא מקבל הפעולה.

סמני היחס הנשארים אשר בשפות אחרות, אין צורך בהם בשפה הזאת, כי במקומם באים מלות (Przyimek, Предлог) למשל de (בן) מן האב al — de la patr,o (אל) אל האב al patr,o — (עם) עם הלחם (Kun la pano) — (בשביל) בשביל האבות por patr,o,j —

(3) האות a באה אחרי שם התואר למשל blank,a לבן. סמני היחס של שם התואר הם ג"כ שנים כמו אצל שם העצם. סימן מספר הרבים הוא ג"כ ; אחר התיבה . המלה pli באה לפני שם התואר להורות על מדרגה גבוהה, למשל : blank,a לבן (וויים) . pli blanka יותר לבן (ווייסער) . והמלה plej באה לפני התואר להורות על מדרגה היותר גבוהה למשל : plej blank,a הלבן ביותר (דער ווייסעסטער) . המלה ol באה להורות היחס אשר בין התואר במדרגה הגבוהה ובין הדבר אשר בא במדרגה קטנה ממנו, והוא ב" ובאשכנזית "אלם" למשל "יותר לבן משלג" (ווייסער אלם שנעע) . Pl blank,a ol neg,o .
(4) שם המספר היסודי לא ישתנה .

unu (1) du (2) tri (3) kvar (4) kvin (5) ses (6) sep (7) ok (8) naŭ (9) dek (10) cent (100) mil (1000) .

העשירות והמאות נעשות ע"י חבור המספרים למשל :

(יג) dek tri (יו) dek sep (ששים) Ses dek (שבעים והמשה) sep dek kvin (חמשה מאות שלשים ושלושה) Kvincent tridek tri .
שם מספר הסדורי, (היינו ראשון, שני שלישי) נעשה ממספר היסודי ע"י הוספת a כמו אצל שם התואר. למשל : Kvar,a (רביעי) Sep,a (שביעי) .

שם מספר המיני Rodobya числителныя Liczebniки wielorakie פערפֿיעלפֿאכונגסצאהלען, כמו בלשון אשכנז "צווייערלייא" "דרייערלייא", תואר בהוספת מלה obl למשל : tri,obl,a (דרייערלייא) . שם מספר החלקי המורה על חלק מהשלם כמו מחצית, שלישית, תואר בהוספת on למשל : Kvar,on,o (רביעית) .

שם מספר הקבוצי המורה מספר ידוע בשם אחד קבוצי תואר בהוספת op למשל du,op,e (בשנים) . שם מספר המחלק כמו שנים שנים באו אל נח אל התיבה, שבעה שבעה איש ואשתו, תואר בהוספה מלת po לפני התיבה למשל po kvin חמשה חמשה .

מלבד זה יכולים להיות שמות המספר עצמיים בהוספת o המורה על שם דבר בשם המספר, למשל unu,o (יחיד), גם שמות המספר בנדר תואר הפעל (אומשמאנדרסווארט) , Przysłówek , Наслѣвие) בהוספת

• למשל unu, e ראשית, (ערשמענם), due, שנית
(צווימענם).

(5) שמות הגוף המגבילים את הגוף בבחינת
הדבור הם. mi (אני), vi (אתה, אהם) li (הוא) âi
(היא) ĝi (הוא, על דבר שאין בו רוח חיים או על
חיה ובהמה). si (כנוי החוזר כמו siebie cebr, זיך,
את עצמו). ni (אנחנו) ili (הם, הן) oni איזה בלשון
רבים, כמו, איזה אנשים (אייניגע).

שמות הגוף המורים על כנוי הקנין כמו: שלי
שלך, שלהם יוצאים ובאים משמות הגוף הנ"ל
בהוספת אות a, כי דינם כמו שם התואר, למשל
mi, a (שלי) li, a (שלו).

סמני היחס לשמות הגוף הם שנים, כמו אצל
שם העצם, ולסימן הרביעי היינו ליחס הפעול
מוסיפים אות n כמו אצל שם העצם, למשל mi, n
(אותי) si, n (אותה).

(6) הפעל איננו משתנה ע"י גופים ומספרים,
רק נשאר תמיד כמו שהוא (מלבד כי משתנה ע"י
זמנים) למשל mi far, as (אני עושה) la patr, o far, as
(האב עושה) ili far, as (הם עושים). כי המלה
נשארה בלי שינוי.

תמונות הפעל הן:
זמן ההוה נגמר במלת as, למשל mi far, as (אני
עושה).

(ב) זמן העבר נגמר במלת is למשל li far, is
(הוא עשה).

(ג) זמן העתיד נגמר במלת os, למשל ili far, is
(הם יעשו).

(ד) דרך התנאי נגמר במלת us למשל si far, us
(היא היתה עושה).

(ה) דרך הצווי נגמר במלת u למשל far, u (עשה,
עשו).

(ו) התואר הבא בבחינת פעולה (Przyacie) Jmiesłow
מיממעלווארמ) ובא בתור פועל, כמו: הנער
הכותב, האגרת הכתובה, בזמן העבר נגמר במלה
למשל far, int, a מי שעשה (מלבד a המורה על שם
התואר).

(ז) אם התואר הנ"ל בא בזמן העתיד, נגמר במלת
ont למשל far, ont, a מי שיעשה.

(ח) אם התואר הנ"ל בא בתור פועל, בזמן
ההוה נגמר במלת at far, at, a העשוי (עתה).

(ט) אם התואר הנ"ל בא בתור פועל, בזמן
העבר נגמר במלת it למשל far, it, a הנעשה (כבר).

(י) אם התואר הנ"ל בא בתור פועל בזמן העתיד,
נגמר במלת ot למשל far, ot, a מי שיעשה (אח"כ).

הרבר המקבל הפעולה נעזר בכל התמונות ע"י
הפעל est „היות" (זיין) בתמונה מכוונת לזמן, ובתואר
הבא בבחינת פעולה בזמן ההוה. ומשתמשים בזה

במלת היחס de למשל *si esta, s am,at,a de ciu,j* היא
אהובה מכל,

(7) תואר הפעל *Przysłówek*,
אומטאנדסווארט) כמו נכנה היטב, אני דרשה,
מקבל בסופו אות e, למשל, *bon,e kan,ti*, לומר
היטב.

המדרגות בתואר הפעל דומות למדרגות בשם
התואר המשתמשות במלות *pli* וגם *plej* למשל:
mi,a fra,to pli bon,e kant,as אחי מזמר היטב יותר
ol mi ממני (כלומר, אחי מטיב לומר ממני).

(8) מלות היחס *Przyimek, Преположъ*,
פֶּאָרווארט) משמשות כלן בסימן היחס הראשון, היינו
בנושא המאמר.

ג) משפטים כלליים

- 1) כל מלה נקראת כמו שהיא כתובה.
- 2) הנגינה *Akcent, Ударение*, אקצענט) היא
תמיד על ההברה שלפני האחרונה.
- 3) המלות המחוברות, נעשות ע"י חבור גרידא
של שתי מלות (המלה העקרית באה בסוף) ונכתבות
יחד, רק נפרדות זו מזו ע"י קו. ההוספות והמלואים
הבאים ע"י כללי הדקדוק הנ"ל, נחשבים כתיבות בפני
עצמן, למשל: *vapor,sip,o* אנית קמור. מלת אחת
היא המחוברת משתי מלות, מן *vapor* קימור, ומן

sip אניה. האות *o* הבאה בסוף היא נ"כ כתיבה בפ"ע
ובאה להורות על שם דבר.

(4) תואר הפעל *ne*, "לא" נשמט, אם באה
אחריו מלה אשר הוראתה דומה למלת "לא" (פֶּערניי-
נענד) כמו המלה *nenian* אשר הוראתה, מעולם לא
(ניעמאלס), למשל *minenian vidis*, מעולם לא ראיתי"
ואין צורך לאמר *mi ne nenian vid,is*.

(5) על השאלה, "לאיזה מקום" (וואהין?) באה
המלה שהוא כתובה על השאלה הזאת בהאות *n*
המורה על סימן היחס הרביעי שהוא נשוא המאמר,
למשל *tie* שם, (כלומר, במקום ההוא) ואם מוסיפים
האות *n* ונאמר *tie n* תהיה הוראת המלה, לשם"
(כלומר, "למקום ההוא") *Varsowio,n*, לווארשא".

(6) מלות היחס (פֶּאָרווארט) אשר בכל הלשונות
יש לכל אחת ע"פ רוב כמה הוראות, ובעבור זה
משמשות בשנים או בשלשה סימני היחס, בלשון
הזאת כל מלה ממלות היחס יש לה הוראה בפני
עצמה, ואין בזה ערבוביא, מלבד מלת היחס *je*
שיש לה כמה הוראות פ, על, ל. ובאה באופן
שהיחס איננו יוצא ממבע הדבר בעצמו, ואבאר זאת
בדברים קצרים, למשל *goj,j je tio*, לשמוח מזה" פה
באה מלת היחס *je* בהוראת מ (פאן) יען כי השמחה
איננה יוצאת ממבע הדבר הזה בעצמו, אך מסבת
הדבר הזה, *mal,sa,no je la okulaj*, חולה על העינים"
פה באה מלת היחס *je* בהוראת על (אויף) יען כי

איננו חולה שוכב על העינים במלא מובן המלה ,
רק הוא חולה מס בת מחלת עינים. *eu, o je la pat ruijo*
גענועים לארץ מולדת", פה באה מלת היחס *je*
בהוראת ל (צו, נאך) יען כי הגענועים אינם דומים
להליכה לארץ, כי ההליכה מתקרבת אל הארץ,
משא"כ הגענועים הם מרחוק מעבר מזה, והארץ הוא
מרחוק מעבר השני, נמצא שבמלה *je* משתמשים
במקום שהיחס בין נושא המאמר לנושא המאמר איננו
מבעי .

להלשון אין בזה נזק כלל, כי בכל הלשונות
יש בכנון זה כמה הוראות למלה אחת כמו שאמרתי
אם אך באה עליה הסכמת ההרגל; ובשפה הזאת ניתן
עירוב ההוראות רק למלה אחת *je* .
תמורה מלת היחס *je* יכולים להשתמש ג"כ
בסימן היחס הרביעי בלי המלה *je*, בעת שלא נירא
אם לא יהיה להמאמר שתי כוונות .

(7) המלות הנכריות אשר כל הלשונות כמעט
קבלו אותן ממקור אחד כולל, אינן משתנות בהלשון
הזאת כלל, רק נכתבות בדרך ובסגנון "שפה כל עם";
בהשנויים הנפלים במלה נכריה ע"פ כללי הדקדוק,
טוב להשאיר רק השורש בלי שנוי, אבל כללי הדקדוק
יובלו להשתנות ע"פ כללי "שפה כל עם" למשל:
תיאטרון *teatrio* אבל אם אומר "בית תיאטרוני,
בהכונה שם התואר, טוב להוסיף אות של שם התואר
ע"פ כלל שפתנו, היינו *dom teat ra* .

(8) הרשות להשמיט את הסוף של שם העצם
היינו האות 0, גם המלה *la* המורה על הָא הודיעה,
רק אז נחוץ למלאות את מקומם בקו בסופה של
התיבה, למשל *šiller*, תחת *šiller, o*: *de l,mond, o*
תחת *de la mond, o*

La part, o, n internaci, a, n en tiu ĉi
verk, o mi tra, rigard, is kaj trov, is, ke ĝi
est, as sen, erar, a.

D^{ro} Esperanto.

את הדברים הנ"ל כתב הד"ר עספּעראנמא
על המחברת, בלשונו:
את החלק של שפת-כל-עם בחוברת הזאת
ראיתי וניכחתי כי נקיה היא משגיאות.

ד.ר. עספּעראנמא

חצי האות u בא בכל המחברת הזאת עם שתי
נקודות מלמעלה כוה ŭ וצריך שיהיה כוה ŭ, כי כך
היא המונה תמיד.

אוצר השרשים

שפת הכלל ועברית

Vort.ar.o por Hebre.o.j

כל מה שכתוב בשפת הכלל יוכל כל איש להבין בעזרת אוצר השרשים הזה. המלים, אשר יש להם מושג אחד, נכתבים יחדיו, ונפרדות אחת מרעותה רק בקו קמן מלמטה, למשל המלה frati,n,o שיש לה מושג אחד, מחוברת מן שלש מלות, ונחוצן לחפש כל חלק לבדו פה בסדר האלפא ביתא.

A.

a בא בסוף התיבה לסימן שם התואר למשל hom,a — איש hom (מעגשליכער). 48

acid חמץ (זויער)

acet קנה (קייפען)

ad בא בסוף התיבה להורות על פעולה שנעשה לא-בבת אחת כי אם בהמשך איזה עת למשל ir הלוח (בפעם אחת) ira,d התהלך (כמה פעמים). danc מחול (מאנץ) dançad ריקוד.

adiatl היה בשלום (לעבע וואהל!)

aer . אויר (לופט)

afer דבר משפט. עסק. (זאע אנגעלעגענ-
היים)

agl נשר (ארלער)

agrabl נעים (אנגענעהם)

ag ימי שנות האדם (אלמער)

ajn מי שיהיה. למשל kiu,ajn מי kiu,ajn יהיה מי שיהיה (ווער אויך נור).

aj בא בסוף התיבה להורות על מעלת או מדרג הדבר למשל mal,nov ישן (אלט) mal,nov,aj דברים ישנים. גם, מורה על דבר הנעשה מאיזה חומר למשל frukt פרי frukt aj דבר הנעשה מפירות.

akompan הלך עם איש ללוותו (בעגלייטען)

akr חד (שארף)

akv מים (וואסער)

al; בא נ"כ תמורת סימן היחס השלישי,

למשל Mi don,is la bast,on a l patr,o,n נתתי המקל לאבי. 48

ali אחר (אנדערער)

almenaü לכל הפחות, עכ"פ (וועניגסטענס).

alt נכזה (קאך)

alumet קנה שריפה (צינדקאלצטען)

am אדוב (ליעבען)

21 amas (הויפען) המון, (מענגע)
 amik אוהב (פריינד)
 an תושב (איינוואהנער) חבר (מיטגליד)
 למשל: regn, an מדינה regn, an אורח (בירגער) Var-
 sovian תושב ווארשא (ווארשויער).
 angul פֿגה, זווית (ווינקעל)
 angel מלאך (ענגעל)
 anim נשמה (זעלע)
 ankaü גם (אויך)
 ankoraü עוד (נאך)
 anstataü תמורת (אנשטאט)
 ant בא כסוף התיבה להורות על התואר הבא
 בבחינת פעולה (מיטטעלוארט) בתור פועל בזמן ההווה
 (בינוני פועל), למשל far, ant, a „מי שעושה“ „העושה“.
 antaü לפני, קודם (פֿאר)
 apart לבדו (כעואנדער)
 aparten שייד (געהאָרען)
 apenaü אַך. כמעט (קוים) למשל: apenaü
 mi iri, s de il מי כמעט שעברתי מהם (קוים גינג
 איך וועג פאן איהנען).
 apud אצל (בייא).
 ar בא כסוף התיבה להורות על קיבוץ דברים,
 למשל arb, ar עץ arb, ar יער; stup, ar מדרגה stup, ar
 סלם, שלבים, מעלות.
 arb. עץ (בוים).

argent כסף (זילבער).
 as בא כסוף התיבה להורות על הזמן ההווה
 של הפעל.
 at בא כסוף התיבה להורות על התואר הבא
 בבחינת פעולה (מיטטעלוארט) בתור פועל בזמן
 ההווה (בינוני פועל) למשל: far, at, a דבר העשוי (עתה)
 atend חבות, המתן (ווארטען).
 aü או (אדער).
 aüd שמוע (האָרען).
 aüskult שמוע בקול מי, סור למשמעת (גע-
 האָרען).
 aütun עת הבציר (הערבסט).
 av זקן (גראספֿאטער)
 avar כילי, קמזן (גייציג)
 azen חמור (זעל).

B.

babel הרבות דברי רוח (פלודערן)
 bak תנור, אָפּה (באקקען)
 bala למאמא (פֿעגען)
 balanc גענע (שויקעלן)
 baldaü תיכף (באלד)
 ban קְהוּץ (באדען)
 bapt גָצֵר (טויפֿען)

bord חוף (אופער)
 bot מנעל (שטיעפֿעל)
 hotel בקבוק (פֿלאשע)
 bov שור (אקס)
 branc ענף (צווייג)
 brand יין שרף (בראנדוויין)
 bril ^{האַר} (גלאַנצען)
 bros אגורת שער לנקות (בירשטע)
 bru ^{הַרְעִם} (רוישען)
 brul שרף (ברענגען)
 Brust חזה (ברוסט)
 brut בהמה (פֿיעה)
 bus פה (מונד)
 buter חמאה (בוטמער)
 buton כפתור (קנאפּ)

C

Cel לכוין למטרה (ציעלען)
 cent מאה (הונדערט)
 cert ידוע, בטח (בעקאנט, געוויס)
 ceter הנשאר (איבריג)
 cigar גלום קמורת (ציגארע)
 cigared גלום קמורת של נייד (ציגארעטע)
 citron פֿי (ציטראנע)

bar גרור (פֿערצויגען)
 barb זקן (בארט)
 barel חבית (פֿאסס)
 baston מקל, קטנה (שטאק)
 bat הכות (שלאגען)
 batal לחום (שטרייטען)
 bedaür נוד לַאיש (בעדויערן)
 bel יפה (שאַן)
 ben ברך (זענגען)
 benk ספסל (זיצבאנק)
 best ביה (טהיער)
 bezon הצטרך (ברויכען)
 bier שֵכר (ביער)
 bind כרוך (ספר) (בינדען ביכער)
 bird צפור (פֿאגעל)
 blank לבן (ווייס)
 blov נפֿוח (בלאזען)
 blu מראה הכלת (בלויא)
 bo מלה הבאה בראש התיבה להורות על איש שנעשה קרובו של איש אחר ע"י נשואין, למשל patr
 אב, bo, patr חותן, frat אח, bo, frat יבם. אח
 אשתו, או בעל אחותו (שוואגער)
 boj נבוה (בעללען)
 bol רתוח (זיערען)
 bon טוב (גוט)

cia כל איש (יעדער)

cian תמיד (איממער)

cie בכל מקום (איבעראלל)

ciel שמים (היממעל)

cio הכל (אללעם)

cirkaū בערך, כביז (הערום, געגען)

ciu כל איש (יעדער מאן); ciu כלם (אללע)

cj בא בסוף איזה שם אדם של איזה חבורה
(מן שתיים עד חמש חבורות) להקטין את השם דרך

חבה למשל: Mi, cj — Mihael ; Aleksandr

cū אם (אב) Ale, cj

D.

da בא לפני דבר הניתן במדה במשקל ובמשורה
למשל : kilogram, o d a viand, o (קילאגראם)
glas o da te, o (בשר) (צנצנת טהעע)
danc דאנץ (טאנצען)

danger סכנה (געפאהר)

dank הודות (דאנקען)

č (טש)

čagren עצב (קרענקען)

čambr חדר (ציממער)

čap כובע (מיטצע)

čapel מגבעה (הוט)

čar יען, הן, (ווייל, דען, דא)

če אצל (בייא)

čemiz כתונת (העמד)

čen ברוק, שרשרת (קעממע)

čeriz פרי (קירשען)

čerk ארון מתים (זארנ)

čes חרול (אויפֿהערען)

čeval סוס (פֿפֿערד)

či מורה על דבר הקרוב. למשל : tiu זה שם

(יענער) tiuci זה פה (רועער); tie שם דארט

tieči פה (היער) .

daſir אורח הזמן של איזה מעשה (דויערן)
de מן . בא במקום סמן היחס השני -
Поди teabhiſſi געניטיף: למשל . מקל האח
Baston, o de frat, o (רער שטאקק דעם

ברודערס) 48

decid פֿרױן , גוזר (ענטשיידען)

defend פֿגן בעד איש (פֿערטהייריגען)

dek עשרה (צעהן)

dekstr צדק (רעכט)

demand שאול (פֿראגען)

dens מעבה (דיכט)

dent שן (צאהן)

detru פֿרום (צערשמערען)

dev מוכרח , מחויב (מיססען , זאללען)

dezert מדבר (וויסמע)

dezir שאול , בקש (ווינשען)

Di אלקים (גאט)

dik עב (דיק)

diligent פֿריצות (פֿלויס)

dimanč יום ראשון בשבוע (זאנמאג)

dir אָמור (זאגען)

dis בא בראש התיבה להורות על נמירה

המעשה . למשל : sir קרוע (רייסען) di, sir

לגמור הקריעה (צעררייסען)

dis, divid לגמור החלוקה (צערטהיילען)
disput לריב , להתפלפל (ריספוטירען שטריי-
טען)

divid חלק , (טהיילען)

dole מתוק (זיס)

dolor פֿאַב (שטערצען)

dom בית (הויז)

don פֿרױן (געבען)

donac לתת במתנה (שענקען)

dorm שױן (שלאפען)

dors גב (ריקקען)

du פֿאַנז (צווייא)

dum פֿעדור (וואָהרענדר)

E

e בא בסוף התיבה להורות על תואר הפעל .

למשל bon, e היטב

eben שוה (גלייך , גלאט)

ebl דבר האפשר (מאָגליך)

ec בא בסוף התיבה להורות על שם המקרה

למשל bon טוב (שם התואר) גוטער .

bon ec טוב (שם העצם) גיטע ; infan ילד

infane, c ילדות (קינדהייט) .

ec אפילו (זאגאר) .

eduk הנד ערציהען).

edz בעל (מאנן).

efektiv באמת (ווירקליך).

eg בא בסוף התיבה להורות על הגשמת הדבר ועל עלותו במדרגה למשל man, eg — (יד) man, eg יד עבה וקשה: varm, eg (חם) varm, eg רותח (היים).
egal הכל חד (איינערלייא).

ej בא בסוף התיבה להורות על המקום שעושים בו איזה מעשה. למשל: kuir בשל (קאכען) kuir, ej בית המבשלות (קיכע); preg התפלל (בעמען) preg, ej בית התפלה (בעטהויז).

ek בא בראש התיבה להורות על התחלת הפעולה, או על הפעולה שנעשתה ברגע אחד. למשל kant ימר, ek, kant תתל לימר; kri קרא (שרייען).
ek, kri נתינת קול (אויפשרייען).

eks מי שהיה (עהעמאליג, געוועזענער).

ekster מחוץ (אויסערהאלב).

ekzempl משל, דוגמא (בייאשפיל, מוסטער).

el מן (פֶּאן)

elekt בחר (וועהלען)

em מי שיש לו נסיה לאיזה דבר, מורגל.

(נייגונג, געוואנהייט)

en ב (אין)

enu הלאות (לאנגוויילען)

envi קנא (בעניידען)

er בא בסוף התיבה להורות על דבר הנפרד מכל הקופה, למשל sabl חל (זאנד) — sabler גרעין חל (זאנדקערנבען)
erar טעה (איררען)

escept להוציא מן הכלל (אויסשליעסען)

esper ביות (האפפען)

esprim לבטא (אויסדריקען)

est היה (זיין)

estim כבד (עהרען, שאַמען)

esting כפות (לעשען)

estr ראש החבורה (פֶּארשטעהער)

et בא בסוף התיבה להקטין הדבר ולהמעיט מדרגתו, למשל: mur כותל mur, et כותל קטן (וואַנדען); rid צחוק rid, et להעביר צחוק קל על שפתיו (לאכעלן).

etag עֲלִיָּה (שמאָקווערק).

etern קיים לעולם (עוויג).

F

facil קל (לייט)

faden חוט (פֶּאדען).

fajf חלל בחליל (פֶּפֿיפֶּען).

fajr אֵשׁ (פֿייער).

fal נפל (פֶּאללען).

- flug עופף (פליענען).
- fluid רבר נוזלי (פליעסען).
- foj פעם (מאל, איינמאל).
- fajn חציר יבש (הייא).
- foli עלה (בלאטט)
- fond יסד (גרינדען).
- font מעין (קוועללע).
- for הלאה (פארט).
- forges שכוה (פערנעסען).
- forg חרוש ברזל (שמיעדען).
- fork מזלג, קלשון (נאבעל, מיסמנאבעל).
- forn תנור (אפען).
- fort חוק (שמארק).
- fos תפוד (גראבען).
- frap דפוק (קלאפפען הכות (שלאגען).
- frat אח (ברודער).
- fraül בחור, פנוי (קאוואליר).
- fres דבר חדש, לח (פריש).
- fromag גבינה (קעזע).
- frost קרח (פראסט).
- frot שחוק (רייבען).
- fru בוקר, בעוד מועד (פריה).
- frukt פרי (פרוכט).
- frunt פנים (געזיכט).

- fald לעשוה קמטים בבגד (פאלמען).
- famili משפחה (פאמיליע).
- far פשה (טהון); far, ig להיות (ווערדען).
- fart לחיות, להיות במצב טוב או רע (לעבען).
- ויד וואהל אדער אונוואהל בעפֿינדען
- felic מאושר (גליקליך).
- fend לבקיע (עצים) (שפאלמען).
- fenestr חלון (פֿענסטער).
- fer ברזל (אייזען).
- ferm לסגור (שליעסען, שפעררען).
- fest חנוג (פֿייערן).
- fiancֿ חתן (ברייטיגאם).
- fidel נאמן (טרייא).
- fier בעל גאווה (שמאליץ).
- fil בן (זאהן).
- fin תפוד (ענדען).
- fingr אצבע (פינגער).
- firm חוק (פֿעסט).
- flis דג (פֿיש).
- flank צד (זייטע).
- flar תריח (ריעכען, שנופֿפען).
- flav מראה כרכום (געלב).
- flor פרח (כלומע).
- flu נוזל (פליעסען).

- fulm פִּרְק (בליטין) .
- fum עשן (רויך) :
- fund כסוי התחתון של הבית (באָדען) .

G.

- gaj עלו (לוסטיג, פֿאַהליך) .
- gajn הרויח (געווינגען) .
- gant בית יד (האנדשוה) .
- gard שְׁמור (היטען) .
- gast אורח (גאסט) .
- ge בא בראש התיבה להורות על שני המינים יחד, זכרונקבה למשל patr.o אב ge.pat.r.oj
- אבות, היינו האב והאם (עלמערן); mastr
- בעל הבית — ge.mastr.oj בעל ובעלת הבית (ווירטה אונד ווירטהין) .
- genu גֶּנּוּ (קניע)
- glaci כפור (אייז) .
- glas צנצנת (גלאז), כלי (געפֿאַס) .
- glat חֶלֶק (גלאטט) .
- glav חרב (שווערט) .
- glit החליק על הכפור (גליטשען) .
- glor פֶּאָר (ריהמען) .
- glut בלוע (שלינגען) .
- gorġ גרון (קעהלע) .

- grand גדול (גראס) .
- gras שמנונית (פעטט) .
- grat פֿרוט (קראטצען, ריטצען) .
- gratul גֶּרָד (גראטולירען, ווינשען) .
- grav חשוב (וויכטיג) .
- griz שיבה (גרויא) .
- gust טעם (געשמאק)
- gut נטוף (טריעפֿען, טראפֿען)
- guŋo נטף

Ġ. (dž)

- ġarden גן (גארטען) .
- ġem הֶגֶמ (וויפֿען) .
- ġentil איש הנימוס, בעל דרך ארץ (האָפֿליך) .
- ġi זאת (דיועס) .
- ġis עד (בז) .
- ġoġ לשמוח (זיך פֿרייען) .

H.

- ha! הא! (א! אך!) .

i כא בסוף התיבה להורות על מקור הפעולה
למשל laud,i הלל (לאבדן).
ia יהיה מי שיהיה (אירגענד איינער).
ial מאיזה סבה שתהיה (אויס אירגענד איינער
אורזאכע).
ian באיזה עת שתהיה (אירגענד וואן, איינסט).
id ילד; ואם כא בסוף התיבה מורה על תולדה
של אב, למשל: bov פר (אקס) — bov,id
עגל (קאלב); Izrael ישראל (איזראעל). izra-
el,d בן ישראל (איזראעליש).
ie באיזה מקום שיהיה (אירגענדווא).
iel באיזה אופן שיהיה (אירגענדווייז).
ies יהיה של מי שיהיה (אירגענד יעמאנדעם).
ig כא בסוף התיבה, להורות על ענין הנעשה
באמצעות איזה דבר. למשל: pur נקי —
pur,ig לנקות (רייניגען). brul השרף (ברענען)
brul,ig השרף (ברענען). sid שבת (זימצען)
sid,ig להושיב (נידערוועצען).
ig כא בסוף התיבה להורות על שנוי הנעשה
באדם, למשל: pol חזיר (בלאסס). pol,ig
חזיר (בלאסס ווערדען); sid יושב (זימצען).
sid,ig לישב (זיך נידערוועצען).
il כא בסוף התיבה להורות על „בלי מעשה”
למשל tond לגזוז (שעערען); tond,il מספרים

hajl ברד(האגעל).
haladz קיטור התנור (דונסט).
halt עמוד (אנהאלטען).
har שער (האאר).
haring דג מלוח (הערינג).
haüt עור (הויט).
Mi hav,as יש, למשל: **איך**
האבע).
hejt הסק התנור (היימצען).
help עוזר (העלפען).
herb עשב (גראז).
hered ירש (ערבען).
hierau אמש (געסטערן).
ho ! אהה ! (אך !).
hodiau היום (היינטע).
hom איש (מענש).
honest נאמן רוח (עהרליך).
hont התבייש (זיך שאמען).
hor שעה (שמונדע).
horlog מורה שעות (אוהר).
hotel אכסניא (גאסטוויז).
humil נכנע (דעמיטהיג).
hund כלב (הונד).

(שעערע); paf ; לירות (שיעסען). paf,il ק'גד

רובה (פלינטע) .

ili הם, הן (זיא) .

in בא בסוף התיבה להורות על מין נקבה
למשל : patr, in אב patr, in ; תרנגול

kok, in תרנגולת .

ind יִנְדָּה (ווערטה) .

infan יִלְדֵּר (קינד) .

ing בא בסוף התיבה להורות על כלי
שמציגים בו איזה דבר, למשל kandel נר

(ליכט) kandel, ing מנורה ; plum, ing (פֿעדער)

plum, ing ? לי יִלְדֵּר (פֿעדערהאלטער) .

ink דיו (דינטע) .

instru לִמְדֵּר (לעהרען) .

insul איי (אינועל) .

insult לִבּוֹת (שעלטען, שימפּפֿען) .

int בא בסוף התיבה להורות על התואר הבא
בבחינת פֿעולה בזמן העבר, למשל far, int, a

מי שעשה .

intenc להתכוין (בעאכזיכטיגען) .

inter גִּין (צווישען) .

intern בתוך (אינערהאלב) .

invit קרוי (איינלאדען) .

io מאומה (עמוואס) .

iom מעט (איינוועניג) .

ir הִלּוּךְ (געהען) .

is בא בסוף התיבה אחרי הפעל להורות על

זמן העבר, למשל Mi ir, is (הלכתי) .

ist בא בסוף התיבה להורות על האיש העוסק
באיזה דבר וענין, למשל bet מִנְעֵר (שמיִעפֿעל)

bot, ist תופר מנעלים (שוהסטער) mar ים

mar, ist מִלָּח (שיפֿפֿער) .

it בא בסוף התיבה אחרי התואר הבא בבחינת

הפעולה בתור פעול בזמן העבר למשל far, it, a
מי שנעשה .

iu איזה איש (יעמאנד) .

J.

j בא בסוף התיבה להורות על מספר רבים

למשל patr, o, j אבות . 47

ja הלא (דאך) .

jam כבר (שאן) .

jar שנה (יאהר) .

je פירוש המלה הזאת תמצא בכללי הדקדוק

(אות ג', משפטים כלליים, מספר 6) .

jen הנה ; jen-jen הנה-ואת (באלר-באלר)

jes גִּין (יא) .

- kant זִמְרָה (זינגען).
- kap ראש (קאפּ).
- kapt קאַפּט (פּאַנגען).
- kar יָקָר (טהייער).
- karb פֶּחָם (קאָהלע).
- kares שְׁעִשֶׁע (ליעבקאזען).
- kas הַטָּמֵן (פֿערבערגען).
- kat חתול (קאטצע).
- kaüz לפֶּגֶב (פֿעראורזאכען).
- ke כִּי. למען (דאסס, דאמיט).
- kelk איזה איש (מאנכער).
- kest תיבה (קיסטע).
- kia . איזה (וואס פֿיר איין, וועלכער).
- kial מדוע (ווארום).
- kian בעת (וואן).
- kie איה, במקום (וואָ).
- kiel אֵיךְ (וויא).
- kies שֶׁל מִי (וועססען).
- kio מה (וואס).
- kiom כמה (וויפֿיעל).
- kis נֶשֶׁק (קיססען).
- kiu מִי (ווער).
- klar בהיר (העלל, קלאר).
- knab נער (קנאבע).

- ju—des כאשר-כן, כמו-ב א ש ר יענו אותנו
- כן ירבה (יע, דעסטא).
- jug הַשֵּׁב (רענקען).
- jun צעיר (יונג).
- just צדיק (גערעכט).

j.

- jaüd יום חמישי (דאננערסטאג).
- jet ירוק (ווערפֿען).
- jur שָׁבִיעַ (שווערען).

K.

- kaf משקה קאפֿפֿע.
- kaj ? (אונד, אבער).
- kajer מחברת לכתיבה (העפֿט).
- kaldron דוד (קעסעל).
- kales מרכבה קטנה (וואגען).
- kalkul להשוב, לספור (רעכנען, צאָהלען).
- kamen כירה (קאמין).
- kamp שדה (פֿעלד).
- kanap כֶּפֶא למשכב (קאנאפע).
- kandel נֵר (ליכט).

- konstrukci לבנות (בניין).
- kontent שמח בחלקו, דעתו נוחה (צופריערען).
- kontraü סגור (געגען).
- konven יאות (פאסענען).
- kor לב (הערץ).
- korn קרן (הארץ).
- koron יר, כתר (קראנץ, קראנע).
- korp גוף (קערפער).
- kort קצר (האף).
- kost עולה המחיר (קאסטעט).
- kovr כסות (פֿעהיללען).
- krač קראץ (שפייען).
- krajon עט עופרת (בלייאשטימט).
- kravat רביד על הצוואר (האלובאנד).
- kre ברוא (ערשאפען).
- kred האמן (גלויבען).
- kresk גרל (וואקסען).
- kret נתר (קריידע).
- kri קריק (שרייען).
- kruc קריץ (קרייץ).
- kudr תפוד (נעהען).
- kuir בישל (קאכען).
- kuler בף (לעפֿעל).
- kulp חייב (שולדיג).

- kok תרנגול (האהן).
- kol צוואר (האלץ).
- koleg הל (קאמערעד).
- kolekt אסוף (זאמלען).
- koler קצוף (צירנען).
- kolon עמוד (זיילע).
- kolor צבע (פארבע).
- komb לשרוק זעער במשק (קאממען).
- komene קומע (אנפֿאנגען).
- komerc לעשות מסחר (האנדלען).
- kompat לקחת חלק בגורל איש אחר (אנטהייל נעהמען, מיטלייד האבען).
- kompren קומפֿרענדען (פֿערשטעהען).
- kon קונדע (קעננען).
- kondic תנאי (בעדינגונג).
- konduk קונדוק (פֿיהרען).
- konfes הודות (געשטעהען).
- konsent הסכים (איבעראיינשטימען).
- konserve להחזיק דבר לבלי יתקלקל (אויפֿ-בעוואהרען).
- konsil ליעץ (ראטהען).
- konsol לנחם (טראסטען).
- konstant קאנסטאנט (שטאנדהאפט, דויערהאפט בעשטאנדיג).

- lang לשון (צונגע)
- lantern עששית (לאמערנע)
- larg לרחב (ברייט)
- larm דמעה (טהראנע)
- las השאיר (לאססען) הרשות (ערלויב ען)
- last אחרונה (לעצט)
- laü כפי (לויט)
- laüd הָלַל (לאבען)
- laüt פֿקול (לויט)
- lav רְחוץ (וואשען)
- lecion שעור בלימוד (לעקציאן)
- leg פֿרוי (לעזען)
- leg חוק (געזעץ)
- leon אריה (לאווע)
- lern לָמַד (לערנען)
- lert מהירות ידים (געשיקט)
- leter מכתב (בריעף)
- lev נֶשֶׁא (אויפהעבען)
- li הוא (ער)
- liber חפשי (פֿרייא)
- libr ספר (בוך)
- lig קָשׁוּר (בינדען)
- lign עֵץ (האלץ)
- lingv שפה (שפראכע)

- kun נעם (מיט); kun,e יחד (צוזאממען)
- kupr נחושת (קופער)
- kur ריץ (לויפֿען)
- kurac כפוא (קורירען, היילען)
- kurag עיו נפש (קיהן, דרייסט)
- kurten פרוכת (פֿארהאנג)
- kusen כר, כסת (קיססען)
- kus יָסוּב (לעגען)
- kutim התרגל (זיך געוואָהנען)
- kuz דור, בן דודו או בן דודתו (פֿעטמער, קוין)
- kvankam אף על פי (אבגלייך)
- kvar ארְבָּעָה (פֿיער)
- kvin חמשה (פֿינף)

L.

- I' בא לפני שם עצם במקום הא הידיעה
- la בעברית (דער, דיא, דאס) • %
- labor לעבוד (ארבייעטען)
- lac עֵינִי (מידע)
- lakt הָלַב (מילך)
- lam פֿסח (לאהם)
- lamp מנורה (לאמפע)
- land מדינה (לאנד)

- mang אכול (עפסען).
- mar ים (מעער).
- mard יום שלישי (דיענסטאג).
- mastr בעל הבית (ווירטה).
- maten בִּנְיָן (מארגען).
- matur בשול הפירות (רייף).
- mem בעצמו (ועלבסט).
- memor זכור (זיך עראיננערן).
- merit כדאי הוא (פֿערדיענען).
- merkred יום רביעי (מיטטוואך).
- met הַיָּמִים באיזה מקום (הינטהון); את המלח
הוא יבולים להעתיק בעזר פעלים שונים.
- mez תוך (מיטע).
- mezur למדוד (מעסטען).
- mi אני (איך).
- miks עֶרֶב (מישען).
- mil אלף (טויזענד).
- milit עשות מלחמה (קריעג פֿיהרען).
- mir התפלא (זיך וואונדערן).
- mizer עניות, דחק (נאָט).
- moder בינוני (מאָסטיג).
- modest צנוע (בעשיידען).
- mol בֶּן (ווייך).
- mon מָעוֹת (געלד).
- monat חודש (מאנאט).

- lip שפה (ליפּפּע).
- lit מטה (בעטמ).
- liter אות (בילשטאב).
- log דור (וואָהנען).
- lok מקום (ארט).
- long ארוך (לאנג).
- lud לשחק (שפיעלען).
- lum הָאֵר (לייכטען).
- lun יָרֵחַ (מאנד).
- lund יום שני (מאָנטאג).

M.

- mac ללעוס בשנים (קויען).
- magazen חנות (קויפֿלאדען).
- makul רבב (פֿלעק).
- mal בא בראש ההיבה להורות על היפוך
חלק השני של ההיבה הבא אחריו, למשל
bon טוב (גוט) — mal, bon רע (שלעכט);
estim בְּגֵד (שאַטטען) — male stim לבושה
(פֿעראכטען, גרינגשאַטטען).
- malgraü אף על פי (אכגלייך, אונגעאכטעט).
- man יד (האנד).

- mond המל (וועלט).
mont מר (בערג).
montr הראות (צייגען).
mord מרד (בייסען).
morgau מחר (מארגען).
mort מות (שטערבען).

most ים הכבוד כללי (אללענעמיינער שיטעל)
למשל : Via rega most,o
כבוד מלכותו
(אייערע קעניגליכע מאיעסטעט) וכן Vi,a
general,a most,o
וכדומה
Vi,a episkop,a
most,o.

- mov לנענע (בעוועגען).
mult הרבה (פילעל).
ur כותל (וואנד).
wurmur המה (ברוממען).
mus זבוב (פליענע).

N.

n כא בסוף התיבה להורות על סמן היחס
הרביעי (אקוואטיו) והוא יחס הפעול או נשוא
המאמר . 47

- nag לשחות במים (שוויממען).

- najbar שכן (נאכבאר).
nask ילד (געבארען).
naü תשעה (ניין).
naz חוטם (נאזע).
ne לא (ניין ; ניט).
nebul ערפל (נעבעל).
neces נצרך (נאטעהיג, נאטהווענדיג).
neg שלג (שנעע).
nek-nek לא זאג לא זאג (וועדער—נאך).
nenia לא איש (קייין).
nenian מעולם לא (ניעמאלס).
nenie בכל מקום לא (נירגענדס).
neniel באין אופן (קיינעספאלס).
nenies לא איש (קיינעם געהעריג).
nenio מאימה (ניכטס).
neniu אין איש (ניעמאנד).
nep נכד (ענקעל).
nev בן אח או בן אחות (געפֿע).
ni אנחנו (וויר).
nigr שחור (שווארץ).
nj בא אחרי 5—2 אותיות הראשונות של שם
נקבה, לשנות את השם דרך חִפּה למשל :
Mari — Manj ; Emili — Emi,nj.
nobl יקר (עדעל).

- okul עין (אויגע) .
 okup לעסוק, או להמריד אחרים (בעשעפ-
 טיגען) .
 ol בא להורות היחס אשר בין התואר במדרגה
 הגבוהה ובין הדבר אשר בא במדרגה קטנה
 ממנה והוא "מ" ובאשכנזית "אלם" למשל :
 Pli blank,a ol nego יוותר לבן משלג
 (ווייסער אלם שנעע) . 46
 ole שמן (עהל) .
 ombr צל (שאטטען) .
 ombrel מחסה כפסטר (שירם) .
 on בא אחרי שם המספר להורות על שם
 המספר הקדמי (ברוכצאהלווארט : למשל
 kvar, on ארבעה kvar, on רביעית) . 47
 ond גל הים (וועללע) .
 oni שם הגוף סתמי בלשון רבים : למשל far
 עשה (מהדען) oni far עושים, כלומר אנשים
 עושים (מאן מהוט) .
 onkl דוד (אנקעל) .
 on^t בא בסוף התיבה להורות על התואר הבא
 בבחינת פעולה (מיטטעלווארט) בתור
 פועל בזמן העתיד, למשל : far,ont,a
 מי שעשה .

- nokt לילה (נאכט) .
 nom שם (נאמען) .
 nombr מספר (צאהל) .
 now קדש (נייא) .
 nub ענן (האלקע) .
 nud ערום (נאקט) .
 nuks אגוז (נוסס) .
 nun עתה (יעצט) .
 nur אך (נור) .
 nutr להניק (נאָהרען) .
 O
 o בא בסוף התיבה להורות על שם עצם . 47
 obe שמוע בקול (געהארען) .
 objekt דבר (געגענשטאנד) .
 obl בא בסוף שם המספר, להורות על שם
 מספר המיני (פערפֿעלאפֿונגסצאהלווארט)
 למשל שנים duobl—du פי שנים (צווייא-
 פאך, צווייערלייא) . 48
 obstin עקשן (אייגענווינג) .
 odor נותן ריח (דופטען) .
 ofend פֿעלדיגען (בעליידיגען) .
 ofer להקריב קרבן (אפֿער) .
 oft ע"פ רוב (אָפֿט) .
 ok שמונה (אכט) .
 okaz פֿאַקאָה (פֿאַרפֿאַלל) .

op בא בסוף שם המספר להורות על שם המספר
הקבוצי (ואמטעל צאהלווארט) למשל
du, op בשנים (ועלבאנדער) .
oportun טוב (בעקועם) למשל : oportun, a
lok, o מקום טוב (בעקועטעם ארט) .
or והב (גאלד) .
ord דרר (ארדנונג) .
ordinar דבר רגיל (געוואנהליך) .
ordon לצוות (בעפעהלען) .
orel אוון (אָהר) .
os בא בסוף התיבה להורות על הפעל בזמן
עתיד .
ost עצם (קנאַכען) .
ot בא בסוף התיבה להורות על התואר הבא
בבחינת פעולה בתור פֿעול (מקבל הפעולה)
בזמן העתיד למשל : far, ot, a מי שפֿעשה .
ov ביצה (איי) .

P.

pac שלום (פֿריעדע) .
paf ירה (שיעססען) .
pag שלם (צאהלען) .
pag בף (זיימע) .

pajl תִּבְּזו (שטראָה) .
pal תִּבְּר פנים (בלאסס) .
palac ארמון (שלאָסס) .
palp פֿלָש (טאָטען) .
palpebr אישון עין (אויגענליער) .
pan לחם (בראָד) .
pantalon מכנסים (האַזען) .
paper נייר (פאפיער) .
pardon פֿערצייהען .
parenc קרוב (פֿערוואנדטער) .
parker פֿעל פה (אויסווענדדיג) .
parol אָמיר (וואַנען שפּרעכען) .
part חלק (טהייל) .
pas לעבור (פֿערגעהען) .
pastr כהן (פריסטער) .
pas פֿעיד (שרייטען) .
patr אב (פֿאטער) — patr, uj ארץ מולדת
(פֿאטערלאנד) .
pec התיבה, נתח (שטיק) .
pel דרוף (יאנען, טרייבען) .
pen השתדל (וויך בעמיהען) .
pend תִּלָּה (האַנגען) .
pens חשב מחשבה (דענקען) .
pentr צייר (מאלען, צייכען) .
per על ידי, בעזרת (מיטטעלסט, דורך) .

- pli יותר (מעהר) .
- plor קבה (וויינען) .
- plum עט (פערער) .
- pluv קופער (רעגען) .
- po בא לפני שם המספר במקום קבערית
ובמקום "צו" באשכנזית. למשל: קאסמעט
צו רובעל פֿיר שטיק .
- polv עפר (שטויב) .
- pom תפוח (אפפֿעל) .
- pont גֶּזֶר (בריקקע)
- popol עם (פֿאלק) .
- por עבור (פֿיר) .
- pord דלת (טהור) .
- pork חזיר (שוויין) .
- port גֶּשֶׁא (טראגען) .
- post אחרי (נאך) .
- postul דֶּרֶשׁ (פֿאָרדערן) .
- pos צלחת הבגד (מאשע) .
- post בי-דואר (פאסט) .
- pot קיריה (טאָפּ) .
- pov יכול (קאָננען) .
- prav צדיק (רעכט האבען) .
- preg התפלל (בעטען) .
- prem לְחִיצֵן, דְּחִיק (רריקקען, פרעססען) .

- perd אָבוד (פֿערלירען) .
- permes רשעות (ערלויבען) .
- pes לשקול (וואָגען) .
- pet גֶּזֶשׁ (בעטען) .
- pez משקל הדבר (וויינען) למשל: Le fis^o
pez unu kilogram^o משקל הדג
קילאגראם אחד (דער פֿיש וויעגט איין
קילאגראם) .
- pi איש צדיק (פֿראָמם) .
- pied רגל (פֿיס) .
- pik דָּקִיר (שטעכען) .
- pilk כדור קטן למשחק הנערים (שפיעלל באלל) .
- pingl מַחֵט (שטעקנאדעל) .
- pir אָגם (בירנע) .
- plac בקעה (פֿלאַכע) .
- plac למצוא חן (געפֿאללען) .
- plafon תקרת הבית (דעקקע אים ציטמער) .
- plank רצפָה (פֿוסבאָרדען) .
- plej בא לפני שם התואר להורות על מדרגה
היותר גבוהה, למשל plej blank,a הלבן
ביותר (דער ווייסעסטער) .
- plen מָלֵא (פֿאַלל) .
- plend התלונן (קלאגען) .
- plezur עונג (פֿערגניגען) .

putr קיב (פילען).

R.

- rad אופן (במרכבה וכדומה) (ראד). —
 radi קרן אור (שמראהל).
 radik שורש (ווארצעל).
 rakont לספר (ערצעהלען).
 ramp נחל (קריעצען).
 rand חוף. שפה (ראנד).
 rapid מהרה, חיש (שנעלל).
 raz גלוח (ראזיערען).
 re עור, אהר (וועדער, צוריק).
 reg משול (רעגערען).
 regn ממלכה (שמאמט).
 regul כלל (רעגל).
 reg מלך (קעניג).
 rekt ישר (גערעדע).
 rekompenc לשלם שכר (בעלאהנען).
 renkont פגוש (בעגעגנען).
 renvers להפוך, להפיל (אומווערפען אומט).
 שטירצען.
 respond להשיב (אנטווארטען).
 rest קהשאר (בלויבען).

- pren לקוח (נעהמען).
 prepar קבין (צובעריימען).
 preskaui כמעט (פאסט).
 pres הרפים (דרוקקען).
 pret נכון (פערטיג).
 prezent העקיד, הציע (פא-שטעללען).
 pri אידות (איבער).
 printemp אביב (פריהלינג).
 pro בשביל (וועגען, אום-ווייללען).
 profund עמוק (טיעף).
 proksim קרוב (נאהע).
 promen לטייל (שפאצירען).
 promes הבטיח (פערשפרעכען).
 propon הציע (פארשלאגען).
 propr קבן אדם (אייגען).
 prov נסוח (פראבירען).
 prudent נכון (פערשטאנדיג).
 prunt השאיל (לייהען, בארגען).
 pulv אבק שריפה (שיעספולווער).
 pulvor אבק רפואה (פולווער צור ארצעניי).
 pun לענוש (שמראפען).
 pup צורת אדם למשחק (פופפע).
 pur נקי (ריין).
 pus קרוך (שטאפען).

- san בריא (געזונד).
- sang דם (בלוט).
- sankt קדוש (הייליג).
- sap בורית (זיפע).
- sat שבע (זאמט).
- sav הציל (רעטמען).
- sci לידעט (וויסמען).
- se אים (וועגן).
- sed אולם, אכל (אכער, זאגערקען);
- seg כסא (שמוהל).
- sek יבש (טראקקען).
- sem זרוע (זאען).
- semajן שבע (וואַכע).
- sen בלי (אָהנע).
- senc מחשבה (זיגן).
- send שלום (שיקקען).
- sent הרגיש (פיהלען).
- sep שבעה (זיעבען).
- sere בקש (וואַכען).
- serpent נחש (שלאנגע).
- serur פֿערד (שלאס).
- serv פֿערד (דיענען).
- ses ששה (זעקס).

- ricev להשיג (בעקאממען).
- ric עשיר (רייך).
- rid שחוק (לאכען).
- rigard הבט (שויען).
- ring טבעת (רינג).
- ripet להזכיר (ווידערהאלען).
- ripos שבות (רוהען).
- river נהר (פֿלוס).
- romp שבור (ברעכען).
- rond חבר אנשים (קרייז).
- rost לצלות (בראמען).
- roz שושנה (ראזע).
- rug אָרום (ראַמה).

S.

- sabat שבת (זאגאבענד).
- sabl חול (זאנד).
- sag חכם (קלוג).
- sak שַׁק (זאק).
- sal מלח (זאליץ).
- salt זלוג (שפרינגען).
- salut זכרה (בעגריסען).
- sam ההוא (דערזעלבע, דא זעלבסט).

- spir שְׂאִיף רוח (אטרמען)
- sprit סְפִירִים (וויטציג)
- stal סְטאַל (שטאל)
- star לעמוד (שטעהען)
- stel סְטעל (שטערן)
- stomak סְטאָמאָך (מאגן)
- strat סְטראַט (שטראסע)
- sub סוב (אונטער)
- subit סוביט (פלאַצליך)
- suc סוּץ (וויגען)
- sufer סוּפער (בראשו או באחד מאבריו) (ליידען)
- sufic סוּפִיץ (געניגענד)
- suk סוּק (זאפט)
- suker סוכר (צוקקער)
- sun סוּן (זאָנע)
- sup סוּפּ (זופפע)
- super סוּפער (איבער)
- supr סוּפּער (אבען)
- sur סוּר (אויף)
- surd סוּרד (טויב)
- surtut סוּרטוט (ראַקק)
- Ŝ.
- sajn סאַיַן גראַה (שיינען)

- sever סֵבֶר קשה (שטרענג)
- si סִי אירו (ויד)
- sid סִיד ישוב (זיצען)
- sigel סִיגֶל סִיגיל (זיגעל)
- sign סִיגֶן אות (צייכען)
- signif סִיגִיפִּיק לעשות אות (בעצייכען)
- silent סִילֵנט החריש (שווייגען)
- simil סִימִיל דומה (עהנליך)
- simpl סִימִפּל פשוט (איינפֿאך)
- sinjor סִינְיֹר אדון (הערר)
- skrib סִקְרִיב סִכְרִיב פֿתוב (שרייבען)
- sku סִקּוּ נעגלע (שיטטעלן)
- sobr סוֹבֵר ברעה צלולה (ניכטערן)
- societ סוֹסֵיט חברה (געזעלשאפט)
- soif סוֹיף צמא (דורשטען)
- sol סוֹל לבדו (איינציג, אלליין)
- somer סוֹמֶר קיץ (זאמער)
- son סוֹן השמיע קול (מאָנען)
- song סוֹגֶן קלום (טריימען)
- sonor סוֹנֹר צלצל (קלינגען)
- sort סוֹרט גורל (שיקוואל)
- sovag סוֹבאַג פֿרא (ווילד)
- spec ספֿעק מין (גאטמונג)
- spegul ספֿעגל (שפיגעל)

- ston אבן (שטיין).
- stop למלאות חור (שטאָפּען).
- strump דרדסין (שטרימפּע).
- stup מדרגה (שטופּע) stup.ar כלם (לייטער)
- su בעל (שוה).
- suld חוב (שולד).
- sut יצוק, זול (שימטען, גימסען).
- svel נפירות הפצע (שוועללען).
- svit יוץ (שוויטצען).

T.

- tabl שלחן (מיש).
- tabul לוח (טאפּעל).
- tag יום (טאג).
- tajlor חייט (שניידער).
- tamen אעפ"ב (יעראך).
- tapis מרבד (טעפּיך).
- taug כשרון (טויגען).
- te משקה (טהעע).
- tegment נג (דאך).

- sancel קניד (בעוועגען, וואנקער מאכען).
- sang בחריף (מיישען, וועקסלען).
- salim זוהמא (שום).
- sel קרש (שערבע).
- sere התלוצץ (שערצען).
- si היא (זיא).
- sip אגיה (שיפּף).
- sir מרוט, נרוק, קסוף, (רייסען).
- sloס סטר (שליעסען).
- smir מיש (שמייערען).
- snur חבל (שטריק).
- spar השף (שפארען) למשל : li spar,as
- mon,o הוא תשלך כסף (ער שפארט געלד).
- spruc להוות (שפריטצען).
- srank ארץ (שראנק).
- stal סחבת אסטמה (שטאהל).
- stel גנוב (שטעהלען).
- stof דעק, עגין (שטאָפּף).

- trans מַעְבֵּר הַשָּׁנִי (יעֲנוּיִטִּים . איבֵּער) .
- tre מֵאוֹד (וְעַחֲרִי) .
- trem רָעוּד (צִיטְמֵרֵן) .
- tren סָרוּב (שְׁלֵעֲפֵעֵן) .
- tri שְׁלֹשָׁה (דְּרִיִּיא) .
- trink יִשְׁתֶּה (טְרִינקֵעֵן) .
- tro הֶרְבֵּה (צוֹפִיעֵל) .
- tromp בְּמוֹת (בַּעֲמִירִיגֵעֵן) .
- trov מִצּוֹא (פִּינֵדֵעֵן) .
- tru חוֹר (לֹאדֵךְ) .
- tuj תִּיכָף (וֹאָגְלִידֵךְ) .
- tuk אֲדֵרֶת , מִטְפֶּה (טוֹךְ) .
- tur מִגְדֵּל (טֹהוֹרִם) .
- turment תִּרְעוּל , עֲנֹת (קוּוֹאָלֵעֵן) .
- turn סָבֵב (דִּרְעֵהֵעֵן) .
- tus שִׁיעוּל (הוֹסְטֵעֵן) .
- tus נָגַע (רִיהָרֵעֵן) .
- tut בָּלִי (נֹאנֵץ) .

U

u בא בַּסּוּף הַפֶּעַל לַחֲזוֹרֹת דֶּרֶךְ הַצּוּי . לַמִּשְׁל :
sid יָשַׁב , sid,u יָשַׁב (וַיִּשְׁבֶּע) .

- teler קֶעֱרָה (טַעֲלֵלֶער) .
- temp זְמַן (צִיִּיט) .
- ten אָרְזוֹ (הַאֲלֵטֵעֵן) .
- tent נִסְתָּ אֶת אִישׁ , כְּמוֹ , וְהַאֲלִקִּים נִסְתָּ אֶת אַבְרָהָם" (פֶּרִיפֵעֵן , פֶּעֶרוּוֹבֵעֵן) .
- ter אֲדָמָה (עֵרֶדֶע) .
- terur בְּרָחָה (שְׂרַעֲקֵעֵן) .
- tia כֶּהָ (וֹאָלֶעֱר) .
- tial כַּעֲבוֹר זֶה , לָכֵן , (רֹארוֹם , דַּעֲסֶהאַלֵּב) .
- tian אִין (דֹּאנֵן , דֹּאמֶאֲלֵם) .
- tie שֵׁם (דֹּארֶט) .
- tiel כֵּן (וֹא) .
- tim תִּרְוֹא (פִּירֶכְמֵעֵן) .
- tio זֹאת (דִּיעוּעֵם , יַעֲנֵעֵם) .
- tium כְּמִסְפֵּר (וֹאפִיעֵל) .
- tir מִשְׁחָה (צִיהֵעֵן) .
- tiu הוּא (יַעֲנֵעֵר) .
- tol פֶּשֶׁתֵּן (לִינִיוּוֹאֲנֵד) .
- tomb קֶבֶר (גֵּרֶאב) .
- tond לִגְזוֹ (שַׁעֲרֵעֵן) .
- tondr קוֹל רַעַם (דֹּאָנְנֵעֵרֵן) .
- tra עַל יְדֵי (דוֹרֶךְ) .
- traduk תַּרְגּוּם (אִיבֶעֱרוּעֲצֵעֵן) .
- tranĉ תַּרְגּוּם (שְׁנִידֵרֵעֵן) .

uj בא בסוף המלה להורות על דבר המחזיק

בקרבן מה, או צמת העושה פרי. או ארץ

ביחס להתושבים. למשל: cigar עלה

קמארט (צינאררע) cigar,uj כלי על עלי

קמארט (צינארענביקסע); pom, תפוח

(אפפֿעל) — pom,uj עץ תפוח; Turk

תונר (טירקע) — Turk,uj ארץ תונרסה

(טירקייא). —

ul בא בסוף המלה להורות על איש בעל

הדבר הזה. למשל: ric (עשירות) ric,ul

עשיר (רייכער); avar, כילות (גייציג)

avar,ul כילי (גייצהאלו).

um הוספה למלה שאין לו פירוש ידוע, ונוכל

להשתמש בו בהרבה אופנים.

ung צפורן (נאגעל).

umt אחד (איינס).

urb עיר (שטאדט).

urs דוב (באַר).

us בא בסוף הפעל להורות על דרך התנאי.

למשל: si far,us, היא היתה עושה (ווא

ווירדע מאכען).

util דבר הועלת, דבר נחוצ (ניטצליך).

uz השתמש (געברויכען, בענוטצען)

V.

vaks דונג (וואקס).

van לשוא (פֿערגעבליך).

vang לָחֹץ (וואנגע).

vapr אר (ראמפֿ).

varm חם (ווארם).

vast רחב (געריימיג).

vaz כלי (געפֿאָס).

vek עורר (וועקקען).

velk נָבֹל (וועלקען).

ven לָבֹא (קאָממען).

vend מָכֹר (פֿערקויפֿען).

vendred יום הששי (פֿרייטאָג).

venen סם המות (גיפֿט).

veng לָנָקֹם (ראַכֿען).

venk לָנֶצֶח (ווענען).

vent רוח (ווינד).

ventr בֶּטֶן (בויד).

ver אמת (ווארהייט).

verd יָדָק (גריין).

verk לחבר חבור, לכתוב ספר (פֿערפֿאַססען).

שרייבען ביכער).

verm תולע (וואורם).

vers שָׁפֹף, יָצָק (גיסען).

רוח שניאית הדפוס

ציר שורה	החת	ציר
2114	fra,tin,o	frat,in,o
22	patr,ino	patr,in,o
23 19	boston	baston
24	boston,o,n	baston,o,n
14 47	винительный	винительный
6 48	al patro	al la patr,o
8	por patr,o,j	por la patr,o,j
14	blanka	blank,a
22	kvar kwin	kvar kvin
3 49	Ses dek	Sesdek
4	sep dek kwin	sepdek kvin
150	due	du,e
3 51	far,is	far,os
5 52	kan,ti	kant,i
9	fra,to	frat,o
6 53	vidis	vid,is
13	Varsowio,n	Varsovi,o,n
21	goj	goj,i
24	mal,sa,no	mal,san,o
23 54	teatri,o	teatr,o
25	dom	dom,o
4 55	ŝiller, ŝiller,o	Ŝiller, Ŝiller,o
	l,mond,o	l' mond,o
14 57	acet	aĉet
17	ira,d	ir,ad

vest	ערב (אבענד) .
vest	vest, o אנקליידען, בגד (קלייד) .
veter	וועטער .
vetut	נשע (פאהרען) .
vi	אתה, אתם, (איהר, דוא, ויא) .
viand	בשר (פלייש) .
vid	ראה (זעהען) .
vilag	כפר (דאָרף) .
vin	יין (וויין) .
vintr	חורף (ווינטער) .
violon	גבול וכנור (גייגע) .
viv	vīr איש, בעל (מאנן) .
vis	vis מרח, נגב, יבש (אבווישען) .
vitr	זכוכית (גלאז) .
vir	לחיות (לעבען) .
vizag	פנים (געזיכט) .
voc	קול (שטימע) .
voj	דרך (וועג) .
vok	קרא (רופען) .
vol	לחפץ (וואָללען) .
vort	אומר, מלה (וואָרט) .
vost	זנב (שווייף) .
vund	לפצוע (פֿערוואונדען) .
Z.	
zorg	זאָרג (זאָרגען) .

304333

החוכרת הואת נמצאת בלשון רוסיא , פולניא ,
אשכנז , צרפת , ואנגליה , ובקרב תצא לאור גם
בשפת איטלקית , ובכלל בכל לשונות איירופא . גם
יצא לאור חלק שני חוכרת א' הנקרא *Dua libro*
מכיל דברים וספורים לקריאה אשר יקרא כל איש
ויבין בעזרת אוצר השרשים .

הרוצה לכתוב אל המחבר יכתוב כה :

Al sinjor, o Dro L. Zamenhof por
D^{ro} Esperanto

VARSOVI, O

הרוצה לכתוב אל המעתיק יכתוב כזה :

Al sinjoro H. Najmanowicz por sin.
Hanetz. Nowolipie № 22.

VARSOVI, O

צ'י	שורה	חזרת	צ'י
baston, o, n al mi, a	18	bast, on al patr, o, n	58
patr, o			
ir, is de ili	19	iri, s de il	59
ההוה	2	החיה	60
tiu, ĉi	15	tiu ĉi	63
tie, ĉi	16	tie ĉi	—
אָב	11	אָב	64
dis, ĉir	23	di ĉir	65
infan, ec	22	infane, c	66
fier	14	fier	69
fojn	4	fajn	70
ge, patr, oj	11	gepatr, oj	71
pal pal, ĝ	21	pol pol, ĝ	74
ĵaud	7	ĵaud	77
nov	4	now	87
far, as	17	far	88
La	5	Le	91
pez, as kilogram, o, n	6	pez kilogram, o	—
ripoz	7	ripos	95
spar, as	12	spar, as	99
mon, o, n	13	mon, o	—
מקצה אל הקצה	22	על ידי	101
Vapor	5	vapr	104
vesper	1	vespr	105
vetur	4	vetut	—
viv	15	vir	—

מחיר החוברת 20 קאפ' ועם המשלוח 22 קאפ' :
השולח רו"כ אחד ישלחו לו חמשה עקועמפלארען חפשי.
למו"ם ראבאט הגון .

כל איש יוכל להשיג את המחברת הזאת בבית
מערכת האסיף . ע"פ אדרעססע

N. SOKOŁOW Marjańska 5. Warschau

או אצל הנץ .